

Universiteit Utrecht

Concurrentie in het Enschedese bioscoopbedrijf in een tijd van expansie (1950-1958)

Theater-, film- en televisiewetenschap

Kelly Stamborg
3817326
Begeleider: Thunnis van Oort
Studiejaar 2013-2014
Blok 3
5 juni 2014

Inhoudsopgave

Inleiding	2
1. Enschede als bioscoopstad vanaf 1950	6
2. Firma Koper en de strubbelingen rond de bioscoopexploitaties	11
3. Van schouwburg 'Ons Huis' naar het Metropole Theater	16
4. Van kerk tot bioscoop, het Asta Theater van de gebroeders Koper	19
Conclusie	21
Literatuurlijst	23
Bijlage programmeringsonderzoek	24
Bijlage tabel	38

Inleiding

In de jaren vijftig veranderde er veel voor de Enschedese bioscoopexploitanten. In een periode van acht jaar kwamen er vier nieuwe bioscopen bij en verdwenen er twee, waardoor de textielstad in 1958 vijf bioscopen telde. Hoe speelden de bestaande bioscoopexploitanten in op de komst van de nieuwe bioscopen in Enschede gedurende de jaren vijftig? Was er sprake van verschillen in bedrijfsstrategieën tussen de bioscoopexploitanten, of zijn die tijdens deze periode aangepast? Dit onderzoek zal vanuit een bedrijfs-historisch perspectief inzicht bieden in het film- en bioscoopbedrijf in Enschede tijdens de jaren vijftig.

Bedrijfsstrategieën zijn de hoofdkeuzes die gemaakt worden bij het leiden van een bedrijf. Ze bepalen de richting die het bedrijf opgaat wat betreft de interne organisatie, de productie, het gebruik van technologie en hun houding ten opzichte van de staat en concurrenten, aldus Sluyterman.¹ Sluyterman spreekt van een patroon van actie en reactie bij het ontwikkelen van ondernemingen. Dit houdt in dat bedrijfsstrategieën nooit vast kunnen staan, aangezien invloeden van buitenaf, zoals veranderingen in economisch of politiek opzicht en toenemende concurrentie, ondernemers dwingen bedrijfsstrategieën te herzien.² Concurrentie verwijst naar de onderlinge rivaliteit tussen bedrijven om een sterkere positie op de markt te veroveren.³ De jaren vijftig zijn voor de Enschedese bioscoopexploitanten een periode van vele veranderingen en toenemende concurrentie en dus een interessante periode om te kijken naar veranderingen in bedrijfsstrategieën.

Volgens Maltby is het noodzakelijk dat sociale en culturele factoren van de filmgeschiedenis meegenomen worden in onderzoeken door niet de film als tekst, maar de bioscoopcultuur centraal te stellen.⁴ Maltby spreekt van 'new cinema history' waarbij de filmgeschiedenis bottom-up wordt onderzocht, wat inhoudt dat het startpunt van het onderzoek in de praktijk ligt, bij de bioscoopbezoekers. De distributie, de bioscoopexploitatie en de receptie zijn aandachtspunten voor het onderzoek naar de bioscoopcultuur. Volgens Maltby is de verschuiving in het onderzoek naar de filmgeschiedenis te legitimeren aan de hand van de herinneringen van de bioscoopbezoekers. Deze herinneren zich voornamelijk de sociale omstandigheden, bijvoorbeeld hoe druk het was in de bioscoop en hoe de zaal eruit zag, in plaats van specifieke details van de film, zoals het verhaal of de personages.⁵ Allen voegt hier aan toe dat de benadering van Maltby pas efficiënt is, wanneer er op lokaal niveau wordt gekeken naar bioscoopcultuur. De bioscoopcultuur van een regio, stad of dorp

¹ Keetie E. Sluyterman, *Kerende kansen. Het Nederlandse bedrijfsleven in de twintigste eeuw*, (Amsterdam: Boom, 2003), 13.

² Sluyterman, *Kerende kansen*, 12.

³ Bram Bouwens en Joost Dankers, *Tussen concurrentie en concentratie. Belangenorganisaties, kartels, fusies en overnames*, (Amsterdam: Boom, 2012), 12.

⁴ Richard Maltby, "On the Prospect of Writing Cinema History from Below," *Tijdschrift voor Mediageschiedenis*, 9.2 (2006): 84.

⁵ Maltby, "On the Prospect of Writing Cinema History from Below," 85.

kan in sociaal, cultureel en economisch opzicht namelijk veel verschillen van een nationale bioscoopcultuur.⁶ De verschillende onderzoeken naar lokale bioscoopculturen kunnen vervolgens samengevoegd worden om een compleet en concreet overzicht te bieden van een nationale bioscoopcultuur.⁷ De studie van Waller naar de bioscoopcultuur in Hilltown, Indiana is een vroeg voorbeeld van een onderzoek naar de bioscoopcultuur vanuit een bedrijfs-historisch perspectief. Hij onderzoekt de bioscoopcultuur op lokaal niveau en zijn beweringen over de bedrijfsstrategieën van de plaatselijke bioscoopexploitant zijn gebaseerd op fictieve verhalen uit de *Saturday Evening Post* over de bioscoop waarin de beleving van de bezoeker centraal staat en artikelen uit professionele filmtijdschriften als *Billboard* en *Herald*. Dergelijke bronnen heb ik echter niet tot mijn beschikking. Om de bedrijfsstrategieën van de Enschedese bioscoopexploitanten te bepalen en de veranderingen hierin te beschrijven maak ik gebruik van andere primaire bronnen, zoals filmadvertenties, documenten uit het stadsarchief en het archief van de Nederlandse Bioscoopbond.

Geheel volgens de traditie van Maltby's 'new cinema history' leggen Lotze en Meers de nadruk op de economische, politieke, maatschappelijke en culturele contexten van de Antwerpse bioscoopcultuur tussen 1950 en 1975.⁸ De ligging van de bioscopen in Antwerpen, de filmprogrammering en de individuele beleving van de bioscoopganger hebben ze onderzocht om inzicht te verschaffen in het Antwerpse bioscoopbedrijf. Vanwege de beperkte omvang van het onderzoek naar het Enschedese bioscoopbedrijf wordt van deze drie aandachtspunten alleen de filmprogrammering betrokken bij het bepalen van de bedrijfsstrategieën van de bioscoopexploitanten.

Met de programmeringsanalyse wilden Lotze en Meers verder kijken dan de omvang van de filmimport. Zo besteden ze aandacht aan de hoeveelheid weken die een film werd vertoond en of een film werd gerouleerd tussen verschillende zalen. Hoe lang een film vertoond werd was immers een indicatie van het succes van een film en door de films te laten rouleren in verschillende bioscopen konden bioscoopexploitanten maximale winst halen uit een gehuurde film.⁹ De volgorde waarin films in verschillende zalen werden vertoond weerspiegelde de hiërarchie tussen de bioscopen in een stad.¹⁰ Voor dit onderzoek was het vanwege de geboden tijd niet mogelijk om de programmering voor een langere periode dan tien weken per jaar te onderzoeken, waardoor het moeilijk is om concrete uitspraken te doen over de hiërarchie tussen de bioscopen in Enschede en

⁶ Robert Allen, "Decentering Historical Audience Studies: A Modest Proposal," In *Hollywood in the Neighborhood. Historical Case Studies of Local Moviegoing*, ed. Kathryn Fuller-Seeley, (Berkeley: University of California Press, 2008), 21.

⁷ Allen, "Decentering Historical Audience Studies," 22.

⁸ Kathleen Lotze en Philippe Meers, "Citizen Heylen. Opkomst en bloei van het Rex-concern binnen de Antwerpse bioscoopsector(1950-1975)," *Tijdschrift voor Mediageschiedenis* 13, nr. 2, 2010, 81.

⁹ Lotze en Meers, "Citizen Heylen," 96.

¹⁰ Lotze en Meers, "Citizen Heylen," 91.

het programmeringsbeleid aan de hand van het roulatiesysteem, zoals Lotze en Meers wel hebben gedaan. De verhoudingen tussen de bioscopen in Antwerpen werden ook onderzocht aan de hand van gegevens over de films die werden vertoond. Het jaar, het genre, het land van herkomst en de doelgroepen per film boden informatie over het profiel van de bioscopen en welk publiek de bioscoopexploitanten wilden trekken. Zo stellen Lotze en Meers dat een oudere film van mindere waarde is dan een nieuwe film, maar dat dit werd gecompenseerd door lagere prijzen te hanteren of double bill-voorstellingen te geven.¹¹ Een double bill-voorstelling hield in dat de bioscoopexploitanten twee films vertoonden voor de prijs van één.¹²

Door het gebrek aan bedrijfsarchieven van de bioscopen is het in dit onderzoek slechts mogelijk om naar enkele bedrijfsstrategieën te kijken. Strategieën die te maken hebben met het financieel of personeelsbeleid zijn bijvoorbeeld niet te achterhalen. In dit onderzoek wordt er gekeken naar bedrijfsstrategieën op het gebied van innovatie in de vertoningspraktijk, de programmering en de houding ten opzichte van de concurrentie. Hofstede hanteert het begrip innovatie in de meeste brede zin van het woord: “het doelt op het vermogen om bepaalde facetten van de bedrijfskolom(productie-distributie-vertoning) dusdanig te vernieuwen dat filmwerelden daardoor een concurrentievoordeel ontwikkelen.”¹³ Innovatie kan dus ingezet worden als bedrijfsstrategie om je als bioscoopexploitant te onderscheiden van de andere bioscoopexploitanten. Er zal gekeken worden naar innovatie op het gebied van de vertoningspraktijk, daarbij wordt gekeken naar technologieën voor het vertonen van kleurenfilms en breedbeeldsystemen. Voor de innovatie op het gebied van programmering wordt er gekeken naar de gehanteerde strategieën en welke veranderingen hierin optreden. Aan de hand van de gegevens uit het programmeringsonderzoek kan bijvoorbeeld worden nagegaan of bioscoopexploitanten zich op een bepaalde doelgroep richtten of zich door een strategie wilden onderscheiden van de concurrentie. Voor het Enschedese programmeringsonderzoek zijn er per bioscoop tien weken van de filmprogrammering geanalyseerd in de jaren dat er een nieuwe bioscoop werd geopend in Enschede. Dit was in de jaren 1951, 1955, 1957 en 1958. De resultaten van het programmeringsonderzoek zijn terug te lezen in de bijlage. Per film zijn er vervolgens gegevens verzameld met behulp van de filmadvertenties uit het dagblad de *Tubantia*, Cinema Context en the Internet Movie Database(IMDb). De online database Cinema Context bevat informatie over Nederlandse bioscopen, in Nederland vertoonde films, en bij die vertoning betrokken personen en bedrijven.¹⁴ Op basis van het jaar, het land van herkomst, het

¹¹ Lotze en Meers, “Citizen Heylen,” 92.

¹² Kristin Thompson en David Bordwell, *Film History: An Introduction, Third Edition*, (New York: McGraw-Hill, 2010), 200.

¹³ Bart Hofstede, *Nederlandse cinema wereldwijd. De internationale positie van de Nederlandse film*, (Amsterdam: Boekmanstichting, 2000), 80.

¹⁴ Cinema Context, “Film in Nederland vanaf 1896,” <http://www.cinemacontext.nl/>

genre en de distributeur van de film is af te lezen of het profiel van de bioscoop veranderde naarmate het bioscoopbedrijf in Enschede verder uitbreidde.

Naast de genoemde bedrijfsstrategieën op het gebied van technologische innovatie en programmering, wordt de concurrentie en de relatie van de bioscoopexploitanten met de andere partijen, zoals de overheid en de Nederlandse Bioscoop Bond (NBB), bekeken. De hele bedrijfstak bestaande uit de filmproductie, filmverhuur en bioscoopexploitatie was onder controle van de brancheorganisatie NBB. Het was onmogelijk om als niet-lid een bioscoop te exploiteren in Nederland, omdat het voor leden verboden was om zaken te doen met niet-leden.¹⁵ Sinds de jaren dertig bepaalde de NBB, geadviseerd door een Commissie Nieuwe Zaken, wie een bioscoop mocht openen en waar, om op deze manier de lokale concurrentie te controleren en de groei van de bedrijfstak te reguleren.¹⁶ Bezwaarschriften over aanvragen van nieuwe bioscopen, documenten rond de vestiging van nieuwe zaken, filmadvertenties en krantenknipsels over de bioscopen in Enschede vormen het bronnenmateriaal om de bedrijfsstrategieën van de bioscoopexploitanten te achterhalen en om de veranderingen hierin te constateren naarmate er meer bioscopen openden in Enschede.

De vraag die centraal staat in dit onderzoek is: Hoe speelden de bestaande bioscoopexploitanten in op de komst van de nieuwe bioscopen in Enschede tijdens de jaren vijftig? Om deze vraag te kunnen beantwoorden zal er eerst een beeld worden geschetst van Enschede als bioscoopstad aan het begin van de jaren vijftig. Het bioscoopbezoek in Enschede wordt vergeleken met de landelijke bezoekcijfers. Vervolgens wordt de komst van elke nieuwe bioscoop in een aparte paragraaf beschreven met als achterliggende vraag: Hoe heeft de komst van deze nieuwe bioscoop de bedrijfsstrategieën voor de bestaande bioscopen beïnvloed? Hiervoor zijn drie deelonderwerpen van belang. Ten eerste zal in elke paragraaf de concurrentie worden behandeld naar aanleiding van de procedure rond de aanvraag van de nieuwe bioscopen bij de Commissie Nieuwe Zaken van de NBB. Hoe reageerden de bestaande bioscoopexploitanten op de komst van de nieuwe bioscoop? Vervolgens wordt behandeld in hoeverre er sprake was van innovatie op het gebied van technologie door de komst van de nieuwe bioscoop. Werd er door de bioscoopexploitanten geïnvesteerd in technologische verbeteringen om zich te onderscheiden van de concurrentie? Als laatste deelonderwerp wordt de programmering behandeld en zal er worden gekeken naar verschillen in de programmeringsstrategieën en hoe die beïnvloed werden door de komst van de nieuwe bioscopen. Ten slotte zal in de conclusie een overzicht worden gegeven van de gehanteerde bedrijfsstrategieën en de veranderingen daarin als reactie op de nieuwe omstandigheden.

¹⁵ Karel Dibbets, "Bioscoopketens in Nederland: Economische concentratie en geografische spreiding van een bedrijfstak, 1928-1977," (Doctoraalscriptie, Universiteit van Amsterdam, 1980), 15, <http://kd.home.xs4all.nl/home/Karel%20Dibbets%20-%20Bioscoopketens%20in%20Nederland%201980.pdf>

¹⁶ Dibbets, "Bioscoopketens in Nederland," 87.

1. Enschede als bioscoopstad vanaf 1950

Enschede, de grootste stad in het oosten, stond in de jaren vijftig bekend om zijn textielindustrie. Net als in de rest van het land zette ook in Enschede de groei van het aantal bioscopen door tot eind jaren vijftig.¹⁷ Aan het einde van dit decennium had de bioscoopsector zijn grootste omvang bereikt, de meeste steden hadden op dat moment een eigen filmtheater.¹⁸ In 1950 waren er drie bioscopen gevestigd in Enschede: Het Alhambra Theater en Cinema Palace van de Firma Serlie, en Bioscoop Irene, geëxploiteerd door de Firma Koper(zie figuur 1).¹⁹

Figuur 1 Plattegrond Enschede.²⁰ Plaatsing bioscopen in 1950.
1: Alhambra Theater. 2: Cinema Palace. 3: Bioscoop Irene

De Firma Serlie was een familiebedrijf dat sinds 1912 actief was in Enschede onder leiding van de heer L.J. Lievenboom. Het Alhambra Theater had zich ontwikkeld tot het premièretheater van Enschede en Cinema Palace was er voor de B-films. Dit zijn films van een relatief laag budget waarvan het waarschijnlijk was dat de huurprijs ook lager lag.²¹ In de jaren vijftig gingen er vaak gelijktijdig films in première in het Alhambra Theater en in steden als Amsterdam, Rotterdam en Den Haag. Voorbeelden hiervan zijn *CISKE DE RAT* (1955) en *FANFARE* (1958). Door het Alhambra Theater in te zetten als een premièretheater onderscheidde de Firma Serlie zich van de andere exploitant.²² Ze specialiseerden zich zo dat de inwoners van Enschede alleen bij hen terecht konden voor de allernieuwste films. Het kwam maar zelden voor dat een film die gedraaid had in het Alhambra

¹⁷ G.J.I. Kokhuis, *Historie van Enschede*, (Enschede: Twents – Gelderse Uitgeverij Witkam, 1984), 182.

¹⁸ Dibbets, "Bioscoopketens in Nederland," 61.

¹⁹ Dibbets, "Bioscoopketens in Nederland," 18.

²⁰ Enschede in Ansichten, "Plattegrond Enschede 1937," <http://www.enschedeinansichten.nl/collectie/kaart.php>

²¹ Thompson en Bordwell, *Film History*, 200.

²² Dibbets, "Bioscoopketens in Nederland," 88.

Theater een week later in Cinema Palace te zien was. Zoals Lotze en Meers stellen was de hoeveelheid weken die een film vertoond werd een indicatie van het succes van een film.²³ Het succes werd nog eens extra bevestigd, toen de firma Serlie een film vanwege een geplande première in het Alhambra Theater voor een extra week verhuisde naar Cinema Palace, zoals het geval was met *BATTLE CRY* (1955).²⁴

Naast het Alhambra Theater en Cinema Palace was er aan het begin van de jaren vijftig nog een bioscoop gevestigd in Enschede. Bioscoop Irene werd geëxploiteerd door de gebroeders Koper onder de naam Firma Koper. Ze kregen deze bioscoop toegewezen door de NBB nadat hun bioscoop in Zandvoort verloren was gegaan tijdens de oorlog.²⁵ Waarom de gebroeders Koper een bioscoop kregen toegewezen in Enschede is niet duidelijk. Bioscoop Irene was gevestigd in het Irene gebouw, eigendom van "Evangelie en Vrijheid", afdeling Enschede van de Nederlandse protestantenbond. Bioscoop Irene werd tot 1951 geëxploiteerd via de lijst van geen bezwaar. Wanneer een bioscoop werd geëxploiteerd via de lijst van geen bezwaar betekende dit dat de bioscoop geen officieel lid was van de NBB, maar dat het voor leden van de NBB wel was toegestaan om films te verhuren aan de desbetreffende bioscoopexploitanten.²⁶ Het hoofdbestuur van de NBB had besloten dat Bioscoop Irene werd geëxploiteerd via de lijst van geen bezwaar vanwege de staat waarin het gebouw verkeerde. Het gebouw voldeed namelijk niet aan de eisen van een moderne bioscoop, maar aangezien de NBB van mening was dat de Firma Koper was gedupeerd door de oorlog werd er gekozen voor deze tijdelijke oplossing.²⁷ "Evangelie en Vrijheid" was niet direct betrokken bij de exploitatie van de bioscoop, maar in naam van de eigenaresse werden er wel films vertoond. Zo kwam het wel eens voor dat de Firma Koper aan de NBB toestemming vroeg om de eigenaresse op de lijst van geen bezwaar te plaatsen, zodat er op zaterdagavonden filmvoorstellingen konden worden vertoond voor de leden van "Evangelie en Vrijheid".²⁸ Maar liefst 135 dagen per jaar wilde de eigenaresse zelf over het gebouw beschikken, hierdoor was het voor de Firma Koper niet mogelijk om op die dagen films te vertonen.²⁹

In Bioscoop Irene werden, een aantal weken na het begin van het openingsseizoen, meerdere films per week gedraaid. Er werden familiematinees ingeroosterd voor op de

²³ Lotze en Meers, "Citizen Heylen," 89.

²⁴ *Tubantia*, 6 oktober 1955.

²⁵ Archief Nederlandse Bioscoop Bond, (1945-1980). 2825-117, 'Vestiging van nieuwe zaken: Gebrs. Koper – Enschede'.

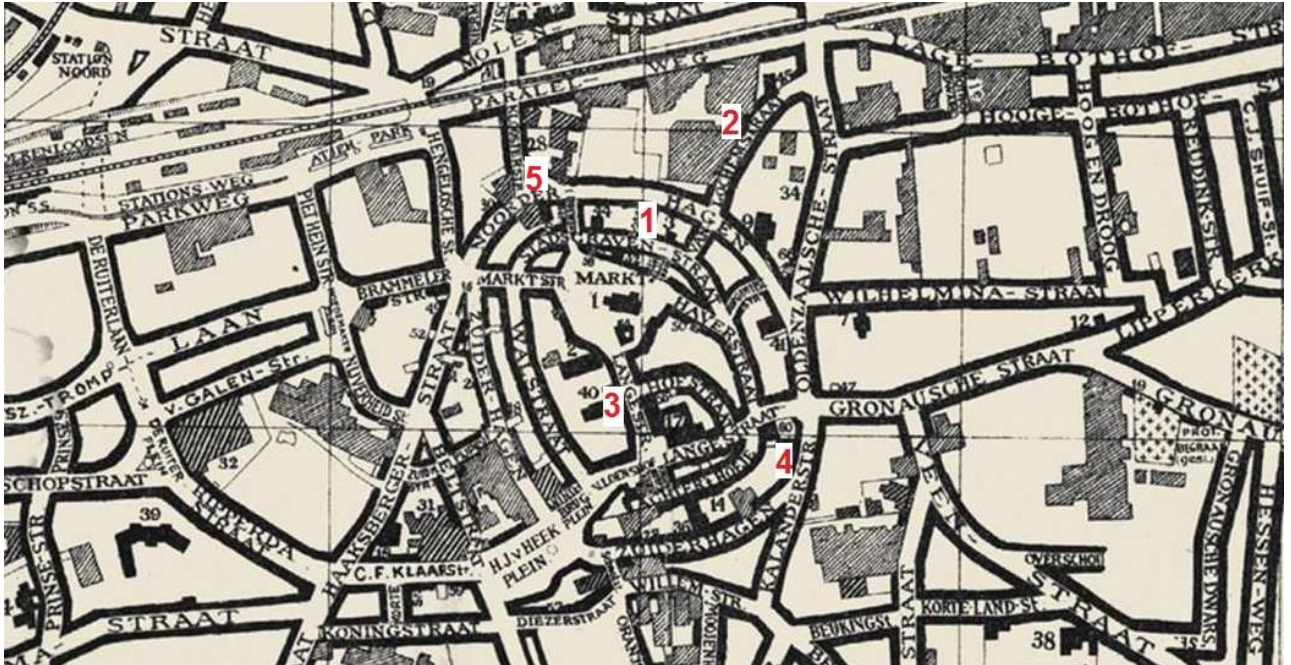
²⁶ Dibbets, "Bioscoopketens in Nederland," 15.

²⁷ Archief Nederlandse Bioscoop Bond, (1945-1980). 2825-117, 'Vestiging van nieuwe zaken: Gebrs. Koper – Enschede'.

²⁸ Archief Nederlandse Bioscoop Bond, (1945-1980). 2825-117, 'Vestiging van nieuwe zaken: Gebrs. Koper – Enschede'.

²⁹ Archief Nederlandse Bioscoop Bond, (1945-1980). 2838-71, 'Vestiging van nieuwe zaken: Gebr. Koper – Enschede'

zondagmiddag. De protestantse eigenaresse had op de werkwijze van de Firma Koper geen invloed, vandaar dat het mogelijk was om in een protestants gebouw op zondagmiddag films te vertonen. Met deze programmeringsstrategie onderscheidde de Firma Koper zich van het Alhambra Theater en Cinema Palace van de Firma Serlie waar wekelijks slechts één film te zien was.³⁰

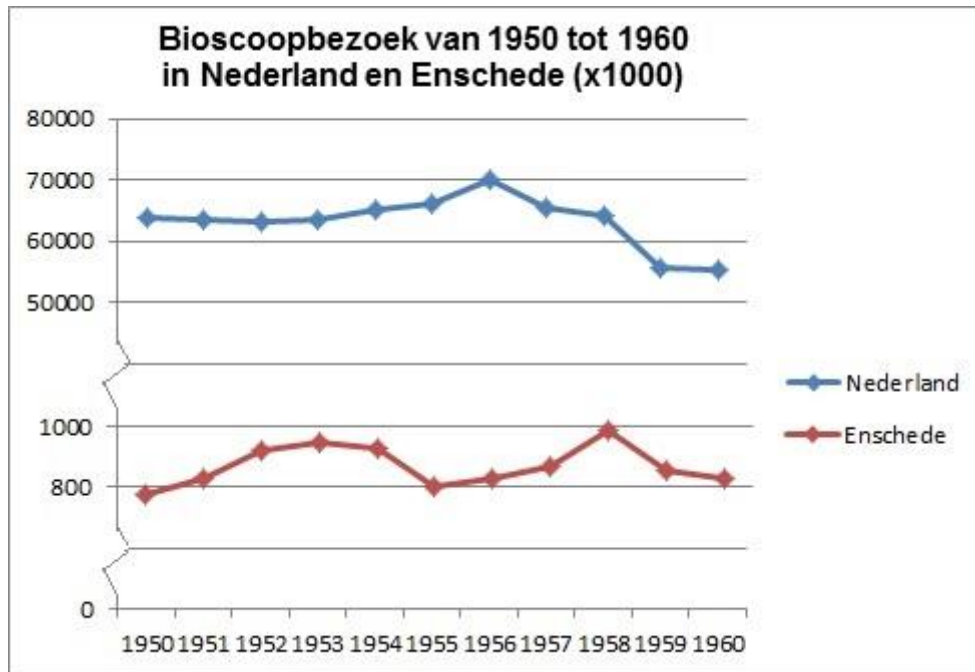
Figuur 2 Plattegrond Enschede.³¹ Plaatsing bioscopen in 1958.
1: Alhambra Theater. 2: Cinema Palace. 3: City Theater (voorheen Schouwburgbioscoop). 4: Metropole Theater. 5: Asta Theater.

In bovenstaande plattegrond is te zien hoeveel bioscopen er in 1958 waren gevestigd in Enschede (zie figuur 2). Het Alhambra Theater en Cinema Palace bestonden nog steeds. De Firma Koper begon in 1951 met het exploiteren van de Schouwburgbioscoop in de Grote Schouwburg. In 1955 werd deze exploitatie voortgezet onder de naam City Theater, nadat de Grote Schouwburg plaats had moeten maken voor de Twentse Schouwburg. De Firma Koper verloor na een rechtszaak met "Evangelie en Vrijheid" in 1954 het recht om Bioscoop Irene te exploiteren in het Irene gebouw, hierover in de volgende paragraaf meer. Vervolgens werden er in 1957 en in 1958 nog twee bioscopen geopend in Enschede. Schouwburgeigenaren Nijhof en Ziel openden in 1957 het Metropole Theater waarin bioscoopexploitant de heer Dommering werd aangesteld als "adviseur". In 1958 werd tot slot het Asta Theater geopend door de Firma Koper. Met deze bioscoop werd de periode van expansie in Enschede afgesloten. In bovenstaande plattegrond staan de vijf bioscopen

³⁰ Met als uitzondering de Franse maand in het Alhambra Theater waarin er nachtvoorstellingen waren.

³¹ Enschede in Ansichten, "Plattegrond Enschede 1937," <http://www.enschedeinansichten.nl/collectie/kaart.php>

aangegeven die in 1958 waren gevestigd in Enschede, het Alhambra Theater, Cinema Palace, het City Theater, Het Metropole Theater en het Asta Theater. In de volgende paragrafen worden de openingen en sluitingen van de bioscopen uitvoerig behandeld.

Figuur 3 Grafiek Bioscoopbezoek Nederland en Enschede³²

Ondanks het feit dat de jaren vijftig voor het Nederlandse bioscoopbedrijf een periode van expansie was, wil dit niet zeggen dat het een periode was zonder moeilijkheden. Zoals in de grafiek te zien is, liep het landelijke bioscoopbezoek in de tweede helft van het decennium langzaam terug(zie figuur 3).³³ De bioscopen in Nederland werden beperkt in hun groeimogelijkheden door de gemakkelijksbelasting en het feit dat het bioscoopbedrijf functioneerde als kartel.³⁴ Een kartel is een krachtig instrument om concurrentie binnen een bedrijfstak uit te schakelen door middel van prijsafspraken, zodat de winst van alle participerende ondernemingen zeker wordt gesteld of vergroot.³⁵

Zoals in de grafiek te zien is week het bioscoopbezoek in Enschede af van de landelijke trend. De fluctuatie van het bioscoopbezoek in Enschede is te verklaren aan de hand van een aantal factoren. In de jaren 1951, 1955, 1957 en 1958 werd er een nieuwe bioscoop geopend. In deze jaren was er sprake van een stijging van het bioscoopbezoek, zoals te zien is in de grafiek. De daling van

³² Tot stand gekomen met behulp van gegevens uit: *Jaarverslag van de Nederlandse Bioscoop Bond 1953, 1962*.

³³ Dibbets, "Bioscoopketens in Nederland," 61.

³⁴ Karel Dibbets, "Het taboe van de Nederlandse filmcultuur. Neutraal in een verzuild land," *Tijdschrift voor Mediageschiedenis*, 9.2 (2006): 60.

³⁵ Bram Bouwens en Joost Dankers, *Tussen concurrentie en concentratie. Belangenorganisaties, kartels, fusies en overnames*, (Amsterdam: Boom, 2012), 14.

het bioscoopbezoek in 1954 zou verklaard kunnen worden door de sluiting van Bioscoop Irene. In 1955 sloot de Schouwburgbioscoop haar deuren en werd vervangen door het City Theater. Er is een lichte stijging in het bioscoopbezoek te zien die het gevolg van deze directe opvolging zou kunnen zijn.

Daarnaast waren er ook nog andere factoren die invloed konden hebben op de fluctuatie van het bioscoopbezoek, zoals de gemakkelijksbelasting. De gemakkelijksbelasting bedroeg een derde deel van de toegangsprijs, in vergelijking met andere steden lag deze erg hoog in Enschede.³⁶ Dibbets licht toe dat wanneer de bioscoopexploitanten de belasting volledig zouden doorberekenen in de toegangsprijzen, de prijsstijgingen van de toegangskarten ervoor zouden zorgen dat het bioscoopbezoek enorm zou dalen.³⁷ Na de opening van het City Theater steeg het bezoekersaantal geleidelijk, met een sterke toename van het aantal bezoekers vanaf 1957. Dit kan te maken hebben met het feit dat in 1957 door de gemeenteraad werd aangekondigd dat de gemakkelijksbelasting zou worden verlaagd tot een vijfde of een zesde deel.³⁸ De vraag blijft echter of de Enschedese bioscoopexploitanten de hoge belasting hadden doorberekend in de toegangsprijzen of niet.

Het aantal bioscoopzitplaatsen in Enschede was in vergelijking met andere steden zeer beperkt. Enschede telde in 1957 114.678 inwoners, wat inhoudt dat er per 76 inwoners slechts één bioscoopstoel beschikbaar was. In een vergelijkbare industriestad als Eindhoven, met ongeveer 150.000 inwoners, waren er 5200 bioscoopzitplaatsen beschikbaar. Dat betekent dat er één bioscoopstoel beschikbaar was per 29 inwoners.³⁹ Dit is een significant verschil, wat kan betekenen dat de lage beschikbaarheid van het aantal bioscoopzitplaatsen in Enschede tevens het bezoekersaantal beïnvloedde. Volgens de bioscoopexploitanten kwam het vaak voor dat de weekendvoorstellingen al voor het weekend uitverkocht waren. In dat geval was de vraag dus hoger dan het aanbod. Vanaf 1958 volgt Enschede de landelijke trend in de daling van het bioscoopbezoek, maar de verklaring voor deze daling is niet duidelijk. Enschede had op dat moment vijf bioscopen in bedrijf en het aantal bioscoopzitplaatsen was hoger dan ooit in de jaren vijftig.

In Enschede was de jaren vijftig dus een periode waarin het film- en bioscoopbedrijf flink in beweging was en van drie bioscopen uitbreidde naar vijf bioscopen. Het bioscoopbezoek in Enschede fluctueerde en week af van de Nederlandse trend, mede door de hoge gemakkelijksbelasting en het lage aantal beschikbare bioscoopzitplaatsen. In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de inkrimping en uitbreiding van het film- en bioscoopbedrijf in Enschede, onder leiding van de Firma

³⁶ Archief Nederlandse Bioscoop Bond, (1945-1980). 2844-149, 'Vestiging van nieuwe zaken: Gebrs. Koper – Enschede'

³⁷ Dibbets, "Het taboe van de Nederlandse filmcultuur," 60.

³⁸ *Tubantia*, 21 februari 1957.

³⁹ *Tubantia*, 7 februari 1956.

Koper die vooral in de eerste helft van de jaren vijftig op veel tegenstand kon rekenen van de lokale concurrent, Firma Serlie.

2. Firma Koper en de strubbelingen rond de bioscoopexploitaties

Schouwburgbioscoop

De stad Enschede breidde zich snel uit door de groeiende textielindustrie. In 1951 waren er maar drie bioscopen in Enschede die 1600 bioscoopzitplaatsen boden aan de Enschedese bevolking die inmiddels 109.000 inwoners telde.⁴⁰ Er bestond dus behoefte aan een vierde bioscoop, redeneerden de gebroeders Koper bij de zitting van de Commissie Nieuwe Zaken rond de aanvraag van de Schouwburgbioscoop. Ze kregen toestemming van de NBB om een bioscoop te exploiteren in de Grote Schouwburg aan de Langestraat. Deze schouwburg was eigendom van de Grootte Sociëteit, een gezelligheidsclub van aanzienlijke burgers. De Grootte Sociëteit ging hiermee akkoord, mits de gebroeders Koper zich aan de gestelde voorwaarden zouden houden. Dit hield onder andere in dat de bioscoopzaal 27 dagen per jaar niet beschikbaar was voor filmvertoningen. Op die momenten wilde de Grootte Sociëteit er zelf over beschikken om “tegemoot te komen aan de plaatselijke belangen”, wat waarschijnlijk inhield dat ze zelf bijeenkomsten organiseerden.⁴¹

Geheel volgens de procedure stelde de Commissie Nieuwe Zaken van de NBB de gevestigde bioscoopexploitanten in de gemeente Enschede en afdeling het Oosten, de regionale afdeling van de NBB waarvan het belang bij de vertoners lag, op de hoogte van de aanvraag van de gebroeders Koper zodat ze de ruimte hadden om een bezwaar in te dienen. De heer Obdeyn, bioscoopexploitant van het Luxor Theater in het naburige Glanerbrug, had geen enkel bezwaar tegen de nieuwe exploitatie. De Commissie Nieuwe zaken stelde dhr. Obdeyn op de hoogte van aanvragen voor nieuwe bioscopen binnen de gemeente Enschede, omdat Glanerbrug deel uit maakt van deze gemeente. De Firma Serlie had wel bezwaren die vooral te maken hadden met het gebouw. De Grote Schouwburg had geen oplopende vloer in de bioscoopzaal en aan de lengtezijden stonden pilaren voor de zijbalkons. Dit waren vrij onhandige constructies voor een moderne bioscoop. De Firma Serlie benadrukte in haar motivering dat ze zelf alles eraan had gedaan om haar bioscooptheaters aan de hoogste eisen te laten voldoen. De heer Lievenboom licht toe: “Indien de Schouwburgbioscoop toch nog op de een of andere wijze toestemming zou worden verleend, zou dit naar onze bescheiden mening niet geheel correct zijn tegenover ons, die het bioscoopbedrijf in Enschede op het hoge peil hebben gebracht,

⁴⁰ Archief Nederlandse Bioscoop Bond, (1945-1980). 2838-71, ‘Vestiging van nieuwe zaken: Gebr. Koper – Enschede’

⁴¹ Archief Nederlandse Bioscoop Bond, (1945-1980). 2838-71, ‘Vestiging van nieuwe zaken: Gebr. Koper – Enschede’

waar het momenteel staat.”⁴² De vraag is echter of de komst van de Schouwburgbioscoop het imago van het bioscoopbedrijf in Enschede omlaag zou halen. Naar alle waarschijnlijkheid zat Firma Serlie niet te wachten op een extra concurrent en probeerden ze zoveel mogelijk argumenten naar voren te brengen om de voltooiing van de Schouwburgbioscoop te voorkomen. Volgens de Commissie Nieuwe Zaken voldeed de centrale ligging van de Schouwburgbioscoop aan de eisen en het aantal beschikbare bioscoopzitplaatsen in Enschede was nu eenmaal karig. De commissie gaf toestemming aan de Firma Koper voor het exploiteren van de Schouwburgbioscoop in de Grote Schouwburg.

Uit de filmadvertenties in dagblad *Tubantia* uit het jaar 1951 wordt duidelijk dat de vier bioscopen in Enschede, de Schouwburgbioscoop, Bioscoop Irene, het Alhambra Theater en Cinema Palace, beschikten over vergelijkbare technologische mogelijkheden. Alle bioscopen vertoonden films in kleur en wanneer deze films waren opgenomen in Technicolor werd dat met grote letters in de filmadvertenties vermeld. Vooral de Firma Koper benadrukte veelvuldig in haar advertenties dat de kleurenfilms spectaculair waren.

De gebroeders Koper lieten zich niet afschrikken door de contractuele verplichtingen met de Grootte Sociëteit, maar in de eerste weken van het filmvertoningsseizoen in 1951 was de invloed van de eigenaar duidelijk merkbaar. Vanaf september stond er wekelijks onder de filmadvertenties dat er op de donderdagen geen bioscoopvoorstellingen waren.⁴³ De Firma Koper hanteerde een vergelijkbare programmeringsstrategie als bij Bioscoop Irene. Naast de wekelijkse hoofdfilm werd er ruimte gemaakt om op de woensdag- of zondagmiddag sprookjes en producties van Walt Disney te vertonen. Met de Schouwburgbioscoop richtten ze zich in de middag dus voornamelijk op de kinderen in Enschede. Hiermee onderscheidden ze zich ten opzichte van de Firma Serlie, die in 1951 in beide bioscopen nog geen films draaide in de middag.

Bioscoop Irene

In 1951 werd er een rechtszaak gestart door eigenaresse “Evangelië en Vrijheid” over de voortzetting van Bioscoop Irene, omdat in datzelfde jaar het huurcontract afliep. Dit verklaart waarom de Firma Koper eveneens in 1951 een aanvraag indiende voor de Schouwburgbioscoop. Net als afdeling het Oosten en de Firma Serlie wilde ze dat de bioscoop ontruimd werd. Na drie hoorzittingen in de rechtbank te Almelo werd “Evangelië en Vrijheid” in het gelijk gesteld en sloot Bioscoop Irene in 1954 haar deuren. De rechtbank heeft bij het nemen van deze beslissing niet alleen gekeken naar de

⁴² Archief Nederlandse Bioscoop Bond, (1945-1980). 2838-71, ‘Vestiging van nieuwe zaken: Gebr. Koper – Enschede’

⁴³ *Tubantia*, september 1951

financiële belangen van beide partijen, maar ook naar het ideële belang van “Evangelie en Vrijheid”. Zij gaven namelijk aan de zaal te willen verhuren voor godsdienstige bijeenkomsten.⁴⁴

Het Irene Gebouw was niet uitermate geschikt als bioscoop vanwege verplichtingen aan de eigenaresse. Waarvoor “Evangelie en Vrijheid” de zaal gebruikte is onduidelijk. Daarnaast hielden de exploitanten zich ook niet altijd aan de regels die gesteld werden door de NBB. In 1952 ontvingen ze een officiële waarschuwing van de NBB, omdat ze in de periode van 1951 tot 1952 meerdere malen, zonder toestemming van de NBB, films hadden vertoond in matineevoorstellingen voor 14 jaar en ouder, terwijl ze verplicht waren om in de middagen films te vertonen voor alle leeftijden.⁴⁵ De Firma Serlie hield de filmprogrammering van de concurrentie nauwlettend in de gaten en had de NBB op de hoogte gesteld van deze overtreding. Ze hadden een lijst doorgestuurd waarop alle films stonden die volgens hen niet voor alle leeftijden waren, maar wel zo werden geadverteerd in de *Tubantia*.⁴⁶ Er kan worden gesteld dat de Firma Serlie op deze manier de NBB gebruikte als formeel middel om de concurrentie in het gareel te houden. Al was de Firma Koper dan betrap op een overtreding door de Firma Serlie, ze waren de concurrentie voor een moment wel te slim af.

De zoektocht naar overtredingen in de bedrijfsvoering van de Firma Koper hield hier niet op. Per jaar was het toegestaan om twaalf dubbele programma's te draaien in een bioscoop, met toestemming van de NBB. De Firma Koper vroeg meerdere malen per jaar dispensatie aan om twee hoofdfilms te draaien in één week. De Firma Serlie vond dat de hoeveelheid dispensatieaanvragen van de Firma Koper in 1953 de spuigaten uitliep en schreef wederom een brief aan het hoofdbestuur van de NBB. Ze waren van mening dat het Enschedese publiek wekelijks van voldoende films werd voorzien en vonden de verleende dispensatie overdreven. De NBB liet weten dat het keer op keer ging om films die al eerder vertoond waren in Enschede of cultureel verantwoord waren, dat wil zeggen films met een relatief lage commerciële waarde. In dat geval waren dubbele programma's toegestaan, omdat het onwaarschijnlijk was dat de programmering zou zorgen voor een succesvolle, winstgevende week.⁴⁷ Deze kwestie bewijst nogmaals dat er sprake was van een concurrentiestrijd tussen de Firma Koper en de Firma Serlie en dat het belangrijkste onderscheid werd gevormd door de verschillen in de programmeringsstrategieën. Het is de vraag of deze strategie van de Firma Koper ervoor zorgde dat de bezoekers naar Bioscoop Irene of de Schouwburgbioscoop gingen in plaats van

⁴⁴ Archief Nederlandse Bioscoop Bond, (1945-1980). 2844-149, 'Vestiging van nieuwe zaken: Gebrs. Koper – Enschede'

⁴⁵ Archief Nederlandse Bioscoop Bond, (1945-1980). 1689, 'Correspondentie bioscoopexploitanten: Gebrs. Koper – Enschede'

⁴⁶ Archief Nederlandse Bioscoop Bond, (1945-1980). 1814, 'Correspondentie bioscoopexploitanten: Serlie – Enschede'

⁴⁷ Archief Nederlandse Bioscoop Bond, (1945-1980). 1814, 'Correspondentie bioscoopexploitanten: Serlie – Enschede'

naar Cinema Palace. De bezoekers kregen op deze manier wel meer films te zien voor hetzelfde geld, ondanks dat ze misschien niet zo recent waren als in het Alhambra Theater en Cinema Palace.

City Theater

Gemeente Enschede had in het begin van de jaren vijftig het plan ontwikkeld om de Grote Schouwburg aan de Langestraat te verbouwen tot de Twentse Schouwburg. De Groote Sociëteit werd opgenomen in de Twentse Schouwburg en daarmee verviel de Schouwburgbioscoop, aangezien de Groote Sociëteit niet meer de eigenaar was. In de Twentse Schouwburg was volgens het bouwplan ook een zaal beschikbaar voor bioscoopexploitatie. De Firma Koper diende een aanvraag in bij de Commissie Nieuwe Zaken en deed daarmee weer een discussie oplaaien bij de Firma Serlie en afdeling het Oosten van de NBB.

Afdeling het Oosten was tegen het exploiteren van een bioscoop in de Twentse Schouwburg, omdat de schouwburg de bioscoop nodig zou hebben om rendabel te zijn. Feitelijk zou de gemeente de bioscoop exploiteren, maar ‘gebruikten’ ze daar de Firma Koper voor als marionet. Volgens de Firma Serlie viel er niet te concurreren met een bedrijf waarvoor het niet uitmaakte of er winst of verlies werd gemaakt. Zij waren zelf namelijk gericht op winst, maar wilden daarnaast “het Enschedese publiek vermaken met cultureel verantwoorde en hoogstaande films”, aldus dhr. Lievenboom.⁴⁸

In het contract van de Firma Koper stond vermeld dat er in de Twentse Schouwburg alleen “cultureel verantwoorde en op artistiek niveau staande films mogen worden vertoond.”⁴⁹ Afdeling het Oosten illustreerde met cijfers dat daar in Enschede geen draagvlak voor was door de textielstad te vergelijken met andere fabrieksplaatsen. 500 stoelen zouden voldoen aan de vraag voor dit soort films, maar de Twentse Schouwburg bood er maar liefst 900.⁵⁰ De Firma Serlie vond deze eis bespottelijk, aangezien ze van mening waren dat dit zogenaamde gat in de Enschedese filmprogrammering al sinds jaar en dag werd gevuld door het Alhambra Theater, met films als LA FÊTE À HENRIETTE (1952), MOULIN ROUGE (1952) en ADORABLE CREATURES (1952). De Firma Serlie stond negatief tegenover de nieuwe bioscoopexploitatie, zo is te lezen in hun bezwaarschrift:

Mogelijkerwijze een beetje naïef gezegd maar uiteindelijk is het toch zo, dat wij met de hoge vermakelijkheidsbelasting de gemeente het nieuwe schouwburgcomplex

⁴⁸ Archief Nederlandse Bioscoop Bond, (1945-1980). 2844-149, ‘Vestiging van nieuwe zaken: Gebrs. Koper – Enschede’

⁴⁹ Archief Nederlandse Bioscoop Bond, (1945-1980). 2844-149, ‘Vestiging van nieuwe zaken: Gebrs. Koper – Enschede’

⁵⁰ Archief Nederlandse Bioscoop Bond, (1945-1980). 2844-149, ‘Vestiging van nieuwe zaken: Gebrs. Koper – Enschede’

helpen financieren. (...) Mijne Heren wij willen u de vraag stellen, waar blijft dan toch de bonafide bioscoopexploitant, die met hart en ziel aan het bedrijf verknocht is. Het particuliere initiatief zou op deze wijze toch helemaal de kop ingedrukt worden.(...) Zouden wij een gemeentelijke bioscoopexploitatie van de nieuwe schouwburg te Enschede als dank moeten accepteren, omdat wij als oud gevestigd bedrijf en bonafide bioscoopexploitante vanaf 1947 een bedrag van rond f. 500.000 hebben geïnvesteerd voor verfraaiing en modernisering van ons theaterpark; mijne Heren, dan weten wij het niet meer.⁵¹

Het besluit van Commissie Nieuwe Zaken luidde dat de Firma Koper toch toestemming kreeg om het City Theater te gaan exploiteren, omdat het geen uitbreiding van het lokale bioscoopbedrijf betrof. De Firma Koper werd beschouwd als gedupeerde door het wegvallen van Bioscoop Irene die zijn bestaansrecht in de afgelopen jaren had bewezen. De commissie erkende dat de concurrentie voor de Firma Serlie groter zou zijn dan die van Bioscoop Irene en de Schouwburgbioscoop, maar niet vernietigend.

Met de komst van het City Theater waren er in 1955 weer drie bioscopen in Enschede, net als in het begin van de jaren vijftig. In de tussentijd werd er door de bioscoopexploitanten genoeg geïnvesteerd in technologische innovatie. De komst van de televisie in de jaren vijftig zorgde ervoor dat Amerikaanse filmproducenten gingen investeren in het verbeteren van de beeld- en kleurkwaliteit van de films, aldus Bordwell en Thompson.⁵² Op deze manier zou de aantrekkingskracht van de bioscopen en de films worden vergroot. Cinemascope was een technologie die de bezoekers naar de bioscopen zou halen. Het was een van de meest populaire breedbeeldsystemen, waardoor de bioscoopexploitanten moesten investeren in bredere doeken en geschikte lenzen voor de projectoren.⁵³ Uit de filmadvertenties blijkt dat het City Theater, net als het Alhambra Theater en Cinema Palace, films kon vertonen in Cinemascope. Daarnaast bleven de drie bioscopen films vertonen in Technicolor, waarbij de Firma Koper in de advertenties de technologische mogelijkheden zo veel

Figuur 4 advertentie Alhambra 3 november 1955.⁴⁷

⁵¹ Archief Nederlandse Bioscoop Bond, (1945-1980). 2844-149, 'Vestiging van nieuwe zaken: Gebrs. Koper – Enschede'

⁵² Thompson en Bordwell, *Film History*, 301-302

⁵³ Thompson en Bordwell, *Film History*, 304.

mogelijk benadrukte en de Firma Serlie in hun filmadvertenties zich iets bescheidener opstelde en de nadruk legde op de inhoud van de films.

In vergelijking met de andere bioscopen vertoonde het Alhambra Theater in 1955 de nieuwste films, maar liefst 73% van de in dat jaar vertoonde films kwam uit 1955. De nadruk lag op de Europese producties met als hoogtepunt vijf achtereenvolgende vertoningen van de Nederlandse productie *CISKE DE RAT* (zie figuur 4).⁵⁴ In het City Theater werden daarentegen films vertoond van 1930 tot 1955, waarvan 48% uit 1953 en 1954 en 7% uit 1955. Volgens Lotze en Meers verliest een film aan waarde naarmate hij door tijd en ruimte beweegt.⁵⁵ In het City Theater en in Cinema Palace werden meer oude films vertoond dan in het Alhambra Theater. Er kan worden gesteld dat het Alhambra Theater bovenaan stond in de hiërarchie van de Enschedese bioscopen, omdat hier de films met de meeste waarde werden vertoond. De Firma Koper ging op dezelfde voet verder en veranderde weinig aan zijn programmeringsstrategie ten opzichte van de voorgaande jaren. De Firma Serlie ging vanaf 1955 een vergelijkbare programmeringsstrategie hanteren door in Cinema Palace meerdere films per week te vertonen. Er werd één hoofdfilm gedraaid en elke donderdag werd er een extra film vertoond, net als in het City Theater. De Firma Serlie richtte zijn pijlen dus op de donderdag, in plaats van op de middagen zoals de Firma Koper in beide bioscopen. Duidelijk is dat de Firma Serlie aan de Firma Koper een geduchte concurrent had en door het aanpassen van de programmeringsstrategie onderkenden ze dit en gingen ze de concurrentie aan.

De concurrentiestrijd tussen de Firma Koper en de Firma Serlie was in het begin van de jaren vijftig al duidelijk merkbaar. De Firma Serlie hield de programmering van de Firma Koper nauwlettend in de gaten en wanneer ze de kans zag om de NBB op de hoogte te stellen van de overtredingen die de Firma Koper beging, deed ze dat direct. Naast het rapporteren van de programmering had de Firma Serlie ook door hoe de Firma Koper zich wist te onderscheiden van het Alhambra Theater en Cinema Palace en speelden daar op in. Vanaf 1955 begon het bioscoopbezoek weer te stijgen in Enschede en het zou niet lang duren voordat het film- en bioscoopbedrijf verder zou worden uitgebreid. Dit keer niet door de bestaande bioscoopexploitanten. Er kwam een nieuwe speler op de markt.

3. Van schouwburg 'Ons Huis' naar het Metropole Theater

De heren G.J. Nijhof en H.M. Ziel waren eigenaar van schouwburg 'Ons Huis' aan de Oldenzaalsestraat in Enschede. Door de snelle uitbreiding van de stad, de industrialisatie en de veranderingen op het gebied van zaalexplotatie in Enschede voelden ze zich geroepen om van hun schouwburg een bioscooptheater te maken, zo staat vermeld in het aanvraagformulier voor een

⁵⁴ *Tubantia*, 3 november 1955

⁵⁵ Lotze en Meers, "Citizen Heylen", 92.

nieuwe bioscoop. In 1953 deden ze hun eerste aanvraag bij de NBB voor een bioscoop met maar liefst 836 zitplaatsen.⁵⁶ Aangezien ze beiden geen ervaring hadden als bioscoopexploitant hadden ze de heer Dommering, bioscoop-, hotel- en schouwburgexploitant uit Winschoten, als adviseur benaderd. De aanvraag uit 1953 heeft niet geleid tot het exploiteren van een nieuwe bioscoop in Enschede. Dit kan te maken hebben gehad met de volgende opmerkingen van de NBB:

Daar in de gemeente Enschede het bioscoop bedrijf voor wat betreft de heffing der gemakkelijksbelasting ten opzichte van ander amusement is gediscrimineerd, zal dit bij de behandeling van een eventuele aanvraag in aanmerking moeten worden genomen en moet U er rekening mede houden, dat op grond hiervan de toestemming zou kunnen worden geweigerd(...) Ten slotte achten wij het juist om U op de hoogte te brengen van het feit, dat de Commissie Nieuwe zaken in de maand Mei 1953 reeds afwijzend heeft beschikt op een andere aanvraag voor een bestaand pand, onder meer op grond van de overweging dat een stad als Enschede geen behoefte heeft aan nieuwe bioscoopexploitaties in toevallig beschikbare ruimten.⁵⁷

In 1955 dienden Nijhof en Ziel een nieuwe aanvraag in bij de NBB voor het exploiteren van een bioscoop in hetzelfde bestaande pand. Zowel de eigenaren als Dommering waren overtuigd van het bestaansrecht van een vierde bioscoop: "Voor Enschede betekent een vierde bioscoop geen overbodige weelde. Vooral tijdens de weekenden is het nu uitermate moeilijk een bioscoopje te pakken, eenvoudig omdat alle voorstellingen vaak redelijk vroegtijdig zijn uitverkocht."⁵⁸ In november 1956 trokken Nijhof en Ziel de aanvraag in. De precieze reden hiervoor is niet duidelijk. De kans is groot dat de NBB nog steeds onveranderd tegenover de zaak stond sinds 1953. In 1955 was er namelijk nog niets veranderd aan de hoge gemakkelijksbelasting in Enschede. Daarbij komt dat er in het NBB-archief geen bezwaarschriften en documenten rond de vestiging van nieuwe zaken aanwezig zijn vanaf 1955, dus het is de vraag of de gevestigde bioscoopexploitanten ook negatief tegenover een nieuwe bioscoop stonden.

In 1957 was het dan eindelijk zover, na meerdere pogingen had schouwburg 'Ons Huis' plaatsgemaakt voor een bioscoop, het Metropole Theater. Er bestond kennelijk minder behoefte aan een schouwburg zoals 'Ons Huis' die gericht was op een eigen zuil, wat inhield dat de schouwburg

⁵⁶ Archief Nederlandse Bioscoop Bond, (1945-1980). 2846-165, 'Vestiging van nieuwe zaken: Nijhof en Ziel – Enschede'

⁵⁷ Archief Nederlandse Bioscoop Bond, (1945-1980). 2846-165, 'Vestiging van nieuwe zaken: Nijhof en Ziel – Enschede'

⁵⁸ *Tubantia*, 7 februari 1956.

het culturele vermaak verzorgde voor een selecte groep zoals protestanten, katholieken, socialisten of liberalen. Het is niet duidelijk op welke zuil 'Ons Huis' gericht was.

Het aantal bioscoopzitplaatsen in Enschede was met de aanwinst van het Metropole Theater uitgebreid met 730 stoelen wat het totaal op ongeveer 2300 zitplaatsen bracht. Wat het Metropole Theater bijzonder maakte in vergelijking met de andere bioscopen in Enschede was het feit dat het beschikte over een caféruimte. Al waren alle bioscopen gevestigd in het centrum van Enschede en waren de cafés om de hoek, geen enkele bioscoop had een eigen caféruimte waar de bezoekers konden napraten. Daarnaast hadden de eigenaren geïnvesteerd in een elf meter breed Cinemascope doek, zo werd vermeld in de krant.⁵⁹ De investeringen in technologische innovatie zorgden ervoor dat ze aansloten bij de andere bioscopen en hun eigen concurrentiepositie niet verslechterden. De filmadvertenties van het Metropole Theater gaven informatie over de vertoningspraktijk maar gingen ook inhoudelijk in op de films die gedraaid werden. De Firma Koper liet nog steeds geen kans onbenut om het publiek te laten weten dat hun films vertoond werden in Cinemascope en opgenomen waren in Technicolor.

Wat opvalt aan de programmering van het Metropole Theater zijn de distributeurs waarvan de films afkomstig waren. Ze werkten samen met twee distributiekantoren, het Amerikaanse RKO Radio Films NV en het Nederlandse Centra Film, die om de week het filmaanbod verzorgden en voornamelijk B-films distribueerden. Heel sporadisch werd er afgeweken van dit patroon, zoals wanneer er films vertoond werden voor het Instituut voor arbeidersonwikkeling op zondagochtend die overigens voor iedereen toegankelijk waren. Deze voorstellingen kunnen wijzen op het mogelijke sociaaldemocratische karakter van de voorloper van het Metropole Theater, de schouwburg 'Ons Huis'. Aangezien het Metropole Theater gerund werd door dezelfde eigenaren als de schouwburg kan het zijn dat deze sociaaldemocratische signatuur nog doorspeelde in de bedrijfsvoering en programmering van de bioscoop. Net als in Cinema Palace en het City Theater werden er in het Metropole Theater meerdere films per week vertoond. De films waren vooral geschikt voor bezoekers vanaf 14 en 18 jaar. Producties als *DIE CHRISTEL VON DER POST* (1956) en *ZEHN KLEINE NEGERLEIN* (1954) waren een succes voor het Metropole Theater, deze werden dan ook geprolonged. Opvallend is dat dit beide films waren voor alle leeftijden en de laatstgenoemde een kinderfilm betrof, terwijl het Metropole Theater zich specialiseerde in films voor een oudere doelgroep. In het Metropole Theater werden films vertoond uit de periode van 1940 tot 1957, waarbij het accent duidelijk lag op de laatste vijf jaar van deze periode met een aandeel van 75%, waarvan slechts één film uit 1957. Het Alhambra Theater was dus in 1957 nog steeds het enige premièretheater in Enschede. Het bioscoopbezoek in Enschede vertoonde in 1957 nog steeds een stijgende lijn. Dit bood

⁵⁹ *Tubantia*, 21 februari 1957.

mogelijkheden voor nog een nieuwe bioscoop in Enschede in de jaren vijftig. De Firma Koper had in 1957 nog steeds maar één bioscoop in Enschede en sinds de ontruiming van Bioscoop Irene had ze niet stil gezeten om het exploitatierecht te benutten.

4. Van kerk tot bioscoop, het Asta Theater van de gebroeders Koper

Het film- en bioscoopbedrijf in Enschede werd in 1958 uitgebreid met een vijfde bioscoop. De Firma Koper was nog niet vergeten dat ze een beroep kon doen op het tweede exploitatierecht, wat na de ontruiming van Bioscoop Irene niet meer was benut. Op 12 mei 1956 gaf de Firma Koper bij de NBB aan dat ze een aanvraag wilde doen voor een nieuwe bioscoop aan de Noorderhagen 14 waar ze een pand had gekocht. Aangezien er vanaf 1955 geen documenten te vinden zijn rond de vestiging van nieuwe zaken, is het niet bekend of er bezwaren waren ingediend door de concurrentie.

Er werd een kerk gesloopt om de bouw van het Asta Theater te starten. De Firma Koper liet met de bouw van de nieuwe bioscoop zien dat ze vooral zou investeren in innovatie op het gebied van interieur en technologie. Het ontwerp was in handen van het architectenbureau C.H.J.M. Brück en L. Igesz uit Arnhem. Ditzelfde bureau had ook de luxe Twentse Schouwburg ontworpen, het complex waar Firma Koper het City Theater had ondergebracht.⁶⁰ Het Asta Theater werd de kleinste bioscoop van Enschede met 420 bioscoopzitplaatsen, maar met de nieuwste technologieën. “Het zal voor het publiek een sensatie betekenen, wanneer het merkt dat het projectiescherm een gehele muur in beslag neemt. De hypermoderne projectie-apparatuur laat behalve de projectie van normale film ook Cinemascope en widescreen toe.”⁶¹ Het Asta Theater deed wat betreft de vertoningspraktijk dus niet onder voor de bestaande bioscopen. Het City Theater bleef voor de Firma Koper de bioscoop met de meest spectaculaire films. Net als de bioscoopexploitanten van het Metropole Theater, kondigde de Firma Serlie veelvuldig in de filmadvertenties van zowel het Alhambra Theater als Cinema Palace aan dat de films waren opgenomen in Technicolor en vertoond werden in Cinemascope en andere breedbeeldsystemen als Cinerama en Vistavision. Naast de vernieuwingen op het gebied van technologie werd ook de hoge mate van comfort van het Asta Theater in meerdere krantenberichten toegelicht.

Het Asta Theater draaide net als de andere bioscopen van de Firma Koper meerdere films per week. Uit het programmeringsonderzoek blijkt dat in het Asta Theater grote films werden gedraaid die een succes bleken, zo blijkt uit de hoeveelheid weken waarin sommige films achtereen werden geprogrammeerd. Een voorbeeld hiervan is de Britse film *THE BRIDGE ON THE RIVER KWAI* (1957), die maar liefst vier weken achtereen werd vertoond. Wellicht had de Firma Koper de ambitie om van het Asta Theater op den duur een premièretheater te maken. Voor het eerst in de jaren vijftig was de

⁶⁰ *Twentsche Courant*, 22 Augustus 1957.

⁶¹ *Tubantia*, 21 februari 1958.

Firma Koper naast bioscoopexploitant ook de eigenaar van een bioscoop waardoor ze zelf hun strategieën konden bepalen zonder toestemming van verhuurders. De programmeringsstrategie voor het Metropole Theater was in een jaar tijd onveranderd gebleven. De Firma Serlie begon in 1958 met het vertonen van drie films per week in Cinema Palace, de zondagmiddag was speciaal gereserveerd voor de jeugd en de families. Aan het eind van de jaren vijftig had de Firma Serlie de gehanteerde programmeringsstrategie van de Firma Koper dan toch volledig toegepast in Cinema Palace. Het Alhambra Theater is altijd een stabiele factor gebleken en was nog steeds het premièretheater van Enschede met vanaf 1958 veel aandacht voor de Nederlandse producties.

Conclusie

Volgens de traditie van Maltby's 'new cinema history' stond in dit onderzoek niet de film als tekst, maar de bioscoopcultuur centraal. Daarbij is er op lokaal niveau, zoals Allen bepleit, gekeken naar de verhoudingen tussen de Enschedese bioscoopexploitanten tijdens de jaren vijftig en de invloed van de nieuwe bioscopen op de bedrijfsstrategieën van de bestaande bioscoopexploitanten. Allen geeft aan dat wanneer er op lokaal niveau wordt gekeken naar de bioscoopcultuur dit een gedetailleerder overzicht geeft van de nationale filmcultuur. Daarmee kan dit onderzoek worden gezien als een bijdrage aan het overzicht van de Nederlandse filmcultuur. In tegenstelling tot Waller, die tevens vanuit een bedrijfs-historisch perspectief vertrekt, is er in dit onderzoek voor gekozen om meer aandacht uit te laten gaan naar de technologische innovatie en de programmeringsstrategieën van de bioscoopexploitanten.

Het patroon van actie en reactie, waar Sluyterman over spreekt, wordt gevormd door de komst van de nieuwe bioscopen in Enschede tijdens de jaren vijftig. De komst van een nieuwe bioscoop betekende voor de bestaande bioscoopexploitanten een nieuwe concurrent, waardoor ze hun bedrijfsstrategieën moesten aanpassen aan de nieuwe situatie zodat ze hun positie in de markt behielden. Er was zonder twijfel sprake van onderlinge rivaliteit tussen de Firma Koper en de Firma Serlie gedurende de jaren vijftig. Dit kwam onder andere tot uiting in de bezwaarschriften van de Firma Serlie bij een nieuwe bioscoopaanvraag van de Firma Koper. Daarnaast zette de Firma Serlie de NBB in als middel om de concurrentie tegen te werken. Overtredingen van Firma Koper in de programmering werden door de Firma Serlie direct doorgegeven aan het hoofdbestuur van de NBB om een einde te maken aan de stiekeme praktijken van de Firma Koper. Vanwege het ontbreken van documenten rond de aanvraagprocedure van nieuwe zaken vanaf 1955 is het moeilijk te bepalen hoe de bestaande bioscoopexploitanten tegenover de komst van het Metropole Theater en het Asta Theater stonden.

Hofstede stelt dat technologische innovatie kan zorgen voor een concurrentievoordeel. De Enschedese bioscoopexploitanten investeerden allemaal gelijktijdig in technologische innovatie, waardoor er geen sprake was van een verbeterde concurrentiepositie voor één van de bioscoopexploitanten. In alle bioscopen werden er kleurenfilms vertoond. Firma Koper liet met de filmadvertenties zien het publiek vooral te willen trekken door het spectaculaire en sensationele van de films te benadrukken. Vanaf 1955 werden er in Enschede films vertoond in Cinemascope, waardoor de films op een extra breed doek in een hoge kwaliteit konden worden bekeken. De bioscoopexploitanten gebruikten technologische innovatie dus niet zo zeer om zich te onderscheiden van elkaar, maar om de eigen concurrentiepositie vooral niet te verslechteren.

Vanaf het begin van de jaren vijftig heeft de Firma Koper een duidelijke programmeringsstrategie toegepast in alle bioscopen. Er werden meerdere films per week vertoond,

waaronder matineevoorstellingen. Hiermee onderscheidde de Firma Koper zich van de Firma Serlie die slechts één film per week draaide in beide bioscopen, maar niet voor lang. De Firma Serlie werd duidelijk beïnvloed door de komst van de nieuwe bioscopen van de Firma Koper. Met de komst van het City Theater begon de Firma Serlie in Cinema Palace meerdere films per week te vertonen, met als uitbreiding een nieuwe film op de donderdag. De komst van het Metropole Theater in 1957 en het Asta Theater in 1958 veranderde weinig aan de programmeringsstrategieën van de bestaande bioscopen. Vanaf 1958 begon de Firma Serlie met het vertonen van films op zondag in Cinema Palace, waarmee de overname van de programmeringsstrategie van de Firma Koper volbracht was. Het Alhambra Theater is gedurende de jaren vijftig de stabiele factor gebleken voor de Firma Serlie. De programmeringsstrategie van het Alhambra Theater werd niet aangepast. Het Alhambra Theater vertoonde de grote premières en er werden veel films weken achter elkaar verlengd wat volgens Lotze en Meers wijst op een succesvolle programmering.

De komst van de nieuwe bioscopen heeft dus voornamelijk invloed gehad op de bedrijfsstrategieën van de firma Serlie. Ze stonden niet te springen om nieuwe concurrenten, maar door het lage aanbod aan bioscoopzitplaatsen bleek een uitbreiding van het Enschedese bioscoopbedrijf onvermijdelijk. De Firma Koper en de exploitanten van het Metropole Theater toonden zich geduchte concurrenten. Cinema Palace bleek het meest gevoelig voor de komst van de nieuwe bioscopen en de programmeringsstrategie voor deze bioscoop maakte gedurende de jaren vijftig constante veranderingen door.

De documenten uit het NBB-archief en het programmeringsonderzoek leverden veel informatie op over de bedrijfsstrategieën van de Enschedese bioscoopexploitanten. Door het ontbreken van bedrijfsarchieven en het ontbreken van documenten rond de aanvraag van nieuwe bioscopen vanaf 1955 was het moeilijk om uitspraken te doen over de concurrentie tussen de bioscoopexploitanten vanaf dat jaar. Het programmeringsonderzoek gaf inzicht in de doelgroep van de bioscopen, welke bioscoop de nieuwste films vertoonde en of er veranderingen plaatsvonden in de programmeringsstrategieën naarmate er nieuwe bioscopen bijkwamen. Door de beperkte omvang van het onderzoek was het niet mogelijk om, zoals Lotze en Meers hebben laten zien, gedetailleerde uitspraken te doen over de hiërarchie tussen de bioscopen in Enschede. Dit is mogelijk wanneer er in plaats van tien weken van de programmering een heel jaar wordt onderzocht. Als toevoeging op het programmeringsonderzoek zou het interessant zijn om de verschillen tussen de bioscopen toe te lichten aan de hand van een receptieonderzoek naar de herinneringen van de bioscoopbezoekers door middel van diepte-interviews.

Literatuurlijst

Abels, Paul. *Enschede zoals het was*. Zwolle: Uitgeverij Waanders, 1998.

Allen, Robert. "Decentering Historical Audience Studies: A Modest Proposal." In *Hollywood in the Neighborhood. Historical Case Studies of Local Moviegoing*, edited by Kathryn Fuller-Seeley, 20-33. Berkely: University of California Press, 2008.

Bouwens, Bram en Joost Dankers. *Tussen concurrentie en concentratie. Belangenorganisaties, kartels, fusies en overnames*. Amsterdam: Boom, 2012.

Dibbets, Karel. "Bioscoopketens in Nederland: Economische concentratie en geografische spreiding van een bedrijfstak, 1928-1977." Doctoraalscriptie, Universiteit van Amsterdam, 1980.

<http://kd.home.xs4all.nl/home/Karel%20Dibbets%20%20Bioscoopketens%20in%20Nederland%201980.pdf>

Dibbets, Karel. "Het taboe van de Nederlandse filmcultuur. Neutraal in een verzuild land." *Tijdschrift voor Mediageschiedenis* 9.2 (2006): 46-64.

Gerwen, Jacques van en Ferry de Goey. *Ondernemers in Nederland. Variaties in ondernemen*. Amsterdam: Boom, 2008.

Hofstede, Bart. *Nederlandse cinema wereldwijd. De internationale positie van de Nederlandse film*. Amsterdam: Boekmanstichting, 2000.

Kokhuis, G.J.I. *Historie van Enschede*. Enschede: Twents – Gelderse Uitgeverij Witkam, 1984.

Lotze, Kathleen and Philippe Meers. "Citizen Heylen. Opkomst en bloei van het Rex-concern binnen de Antwerpse bioscoopsector(1950-1975)." *Tijdschrift voor Mediageschiedenis* 13, nr. 2, 2010.

Maltby, Richard. "On the Prospect of Writing Cinema History from Below." *Tijdschrift voor Mediageschiedenis*, 9.2 (2006): 74-96.

Sluyterman, Keetie E. *Kerende kansen. Het Nederlandse bedrijfsleven in de twintigste eeuw*. Amsterdam: Boom, 2003.

Thompson, Kristin en David Bordwell. *Film History: An Introduction, Third Edition*. New York: McGraw-Hill, 2010.

Waller, Gregory A. "Imagining and Promoting the Small-Town Theater." *Cinema Journal* 44, no.3 (2005): 3-15.

Bronnen

Cinema Context. "Film in Nederland vanaf 1896." <http://www.cinemacontext.nl/>

Archief Nederlandse Bioscoop Bond, 1945-1980. EYE Bibliotheek

Tubantia, Het Vrije Volk, Twentsche Courant. Stadsarchief Enschede.

Tubantia, 1951, 1953, 1955, 1957, 1958. Centrale Bibliotheek Enschede

Bijlage programmeringsonderzoek

Voor het programmeringsonderzoek heb ik de eerste tien weken van de filmprogrammering vanaf begin september van de bioscopen bestudeerd in de jaren dat er een bioscoop in Enschede werd geopend. Dit zijn de jaren 1951, 1955, 1957 en 1958. Door foutieve informatie was ik in het begin van het onderzoek in de veronderstelling dat er in 1953 ook een bioscoop werd geopend. Dit bleek in 1955 te zijn, maar het programmeringsonderzoek van 1953 kan worden beschouwd als een uitbreiding van het onderzoek. Elke donderdag stonden er filmadvertenties in de *Tubantia*. Per film zijn er een aantal gegevens verzameld: het jaar van afkomst, het land van afkomst, het genre en de distributeur. Deze gegevens zijn verzameld aan de hand van de filmadvertenties, cinema context en de Internet Movie Database(IMDB). Op pagina 38 staan een aantal tabellen waarin duidelijk wordt welke bioscoop in welk jaar de nieuwste films draaide.

Programmering Alhambra Theater

1951

Week	Titel	Jaar	Land	Genre	Distributeur
1	Asphalt Jungle	1950	USA	misdaad/film-noir/drama	MGM Film NV
2	Dragonseed	1944	USA	drama/geschiedenis/oorlog	MGM Film NV
3	Samson and Delilah	1949	USA	avontuur/drama/geschiedenis	Paramount Film NV
4	GEPROLONGEERD				
5	Desire me	1947	USA	drama/romantiek/oorlog	MGM Film NV
6	All about Eve	1950	USA	drama	Netherlands Fox Film Corp NV
7	Summer Stock	1950	USA	musical/romantiek	MGM Film NV
8	Clochemerle	1948	Frankrijk	komedie	Nederland NV
9	Identité judiciaire	1951	Frankrijk	misdaad/drama	Nederland NV
	Carnet de bal	1937	Frankrijk	drama	Nederland NV
10	On the riviera	1951	USA	komedie/musical	Netherlands Fox Film Corp NV
	Quai des Orfèvres	1947	Frankrijk	misdaad/drama/muziek	HAFBO/Nova Film

1953

Week	Titel	jaar	land	genre	distributeur
1	Tre storie proibite	1951	Italië	drama	Standaard Films NV
2	Haus des Lebens	1952	Duitsland	drama	Filmex NV
3	Le retour de Don Camillo	1953	Frankrijk	komedie	Nederland NV
4	GEPROLONGEERD				
5	La fête à Henriete	1952	Frankrijk	komedie	Nederland NV
6	Moulin Rouge	1952	GB	Biografie/drama/muziek	Nova Film
7	GEPROLONGEERD				
8	GEPROLONGEERD				
9	Adorables creatures	1952	Frankrijk	romantische komedie	Nederland NV
10	Stalag 17	1953	USA	komedie/drama/oorlog	Paramount Film NV

1955

Week	Titel	jaar	land	genre	distributeur
1	Madame Butterfly	1954	Italië	drama/musical	Standaard Films NV
2	Du rififi chez les hommes	1955	Frankrijk	crime/drama/thriller	Universal Film Agency
3	Königliche Hoheit	1953	Duitsland	komedie/drama/romantiek	Filmex NV
4	Le Due Orfanelle	1954	Italië	avontuur/drama	Standaard Films NV
5	Battle cry	1955	USA	drama/romantiek/oorlog	Warner Bros. Nederland NV
6	Ciske de rat	1955	NL	drama	Filmtrust NV
7	GEPROLONGEERD				
8	GEPROLONGEERD				
9	GEPROLONGEERD				
10	GEPROLONGEERD				
	Een ster viert triomfen	1955	NL	muziek	Cefima NV

1957

Week	Titel	Jaar	Land	Genre	Distributeur
1	Die Trapp Familie	1956	Duitsland	familie/romantiek/ komedie	Lumina Film
	De pijnloze bevalling			documentaire(filmac)	
2	Nina	1956	Duitsland	drama	HAFBO
3	War and Peace	1956	USA	drama/romantiek/oorlog	Paramount Film NV
4	Heaven knows, mr. Allison	1957	USA	actie/avontuur/drama	20th century fox
5	Silk stockings	1957	USA	komedie/musical/ romantiek	MGM film nv
6	Kleren maken de man	1957	NL	komedie	Filmtrust NV
7	The Teahouse of the August Moon	1956	USA	komedie	MGM film nv
8	The African Lion	1955	USA	familie/documentaire	Nederland NV
9	Love in the afternoon	1957	USA	komedie/romantiek/drama	Nova Film
10	Le cas de dr. Laurent	1957	Frankrijk	drama	Nederland NV

1958

Week	Titel	Jaar	Land	Genre	Distributeur
1	Witness of the prosecution	1957	USA	crime/drama/mysterie	Nova Film
2	Paris Holiday	1958	USA	Komedie/actie/romantiek	Nova Film
3	Letjat Zuhravli	1957	SU	Drama/romantiek/oorlog	Nederland NV
	Rembrandt schilder van de mens	1957	NL	Kort/documentaire	Stichting Filmcentrum
4	Les Girls	1957	USA	komedie/musical	MGM film
5	The brothers karamazow	1958	USA	Drama/romantiek/oorlog	MGM film
6	Wild is the wind	1957	USA	Drama	Paramount Films
7	Sayonara	1957	USA	Drama/romantiek	Warner Bros. Nederland Film
8	Fanfare	1958	NL	Komedie/muziek	Sapphire Film NV
	Glas	1958	NL	Documentaire	
9	GEPROLONGEERD				
10	GEPROLONGEERD				

Programmering Cinema Palace**1951**

Week	Titel	Jaar	Land	Genre	Distributeur
1	Sans laisser d'adresse	1951	Frankrijk	komedie/drama	Nederland NV
2	When Willie comes marching home	1950	USA	komedie/oorlog	Netherlands Fox Film Corp. NV
3	Nancy goes to Rio	1950	USA	komedie/musical	MGM Film NV
4	The black Rose	1950	USA	avontuur/ geschiedenis/oorlog	Netherlands Fox Film Corp. NV
5	Outrages of the orient	1948	Filipijnen	drama/oorlog	Melior film
6	Vengeance valley	1951	USA	western	MGM Film NV
7	Bird of paradise	1951	USA	avontuur/drama/ romantiek	Netherlands Fox Film Corp. NV
8	Il brigante Musolino	1950	Italië	drama/oorlog	Nederland NV
	Movie crazy	1932	USA	komedie/familie	Nederland NV
9	Union station	1950	USA	misdaad/drama/ film-noir	Paramount Films NV
	Road to Zanzibar	1941	USA	komedie	Paramount Films NV
10	Das doppelte Lottchen	1950	Duitsland	familie/komedie	Filmex NV

1953

Week	Titel	Jaar	Land	Genre	Distributeur
1	Women of Twilight	1953	GB	misdaad/drama	Nova film
2	Sotto il sole di Roma	1948	Italië	komedie	Express film
	Way down south	1939	USA	misdaad/muziek	Express film
3	Jumping Jacks	1952	USA	klucht/komedie	Paramount Film NV
	Domani e troppo tardi	1950	Italië	Drama	Nederland NV
4	Melodie Immoratli	1953	Italië	biografie/drama/musical	Standaard Films NV
5	Fanciulle di lusso	1953	Italië	komedie/romantiek	Nova film
6	Wuthering heights	1939	USA	Drama/romantiek	Nederland NV
7	GEPROLONGEERD				
8	Alraune	1952	Duitsland	horror/sci-fi	Filmex NV
9	Johannes und die 13 Schönheitsköniginnen	1951	Duitsland	komedie/musical	Melior Films
10	Lone star	1952	USA	actie/avontuur/geschiedenis	MGM Film
	White cliffs of dover	1944	USA	Drama/romantiek/oorlog	MPEA, MGM Film

1955

Week	Titel	Jaar	Land	Genre	Distributeur
1	Es geschah am 20. Juli	1955	Duitsland	drama/geschiedenis/thriller	Filmtrust NV
2	Rosen blühen auf dem Heidegrab	1952	Duitsland	drama	Melior films
3	The Silver Chalice	1954	USA	drama/romantiek	Warner Bros. Nederland NV
4	La provinciale	1953	Italië	komedie/drama	Warner Bros. Nederland NV
	A streetcar named Desire	1951	USA	drama	Warner Bros. Nederland NV

5	Double Indemnity	1944	USA	misdad/drama/film-noir	Paramount Films NV/MPEA
	Roman Holiday	1953	USA	komedie/drama/romantiek	Paramount Films NV
6	Battle cry	1955	USA	drama/romantiek/oorlog	Warner bros. Nederland NV
7	Le port du p�sir	1955	Frankrijk	drama	HAFBO
	Anna	1951	Italië	drama	Centrafilm
8	Rote Rosen, rote Lippen, roter Wein	1953	Duitsland	drama/romantiek/oorlog	Melior films
	Wenn die Abendglocken l�uten	1951	Duitsland	drama	Melior films
9	La tratta delle bianche	1953	Italië	drama	Nederland NV
10	The sea chase	1955	USA	actie/drama/oorlog	Warner Bros. Nederland NV
	Casablanca	1942	USA	drama/romantiek/oorlog	Warner Bros. Nederland NV

1957

Week	Titel	Jaar	Land	Genre	Distributeur
1	Rose Bernd	1919	Duitsland	Drama	Filmex NV
2	La ragazza della salina	1957	Duitsland/Italië	drama/thriller	Filmex NV
	Tall in the saddle	1944	USA	mysterie/western/romantiek	RKO Radio Films
	Anna Karenina	1948	GB	drama/romantiek	Nederland NV
3	La lumière d'en Face	1955	Frankrijk	Drama	Nederland NV
	Heidi und Peter	1955	Zwitserland	Drama/familie	Universal Film Agency, Uitenbroek Film
	Sissi	1955	Oostenrijk	komedie/drama/geschiedenis	Filmex NV
4	Die S�nderin vom Ferner-hof	1951	Duitsland	Drama	HAFBO
	Moeder wat een klap		USA	komedie	
	Ma Pomme	1950	Frankrijk	komedie/musical	HAFBO
5	Between heaven and hell	1956	USA	drama/oorlog	Netherlands Fox Film Corp. NV
	La putain respectueuse	1952	Frankrijk	drama	Filmtrust NV
6	Salzburger Geschichten	1957	Duitsland	komedie/romantiek	Standaard Films NV
	The Snowman				Corona Film
7	The fastest gun alive	1956	USA	western	MGM Film/HAFBO
	Annie get your gun	1950	USA	biografie/komedie/musical	MGM Film
8	Du bist Musik	1956	Denemarken	komedie/musical	
	Saint Joan	1957	USA	biografie/drama/geschiedenis	Nova Film
9	Tarzan and the lost safari	1957	GB	actie/avontuur	MGM Film
	Three ring circus	1954	USA	komedie	Paramount Film NV
10	Man with the gun	1955	USA	western	Nova film
	La sorci�re	1956	Frankrijk	drama	Nova film

1958

Week	Titel	Jaar	Land	Genre	Distributeur
1	The sheepman	1958	USA	western	MGM Film NV
	Bonjour Kathrin	1956	Duitsland	musical	Filmex NV
2	Band of Angels	1957	USA	drama/geschiedenis/ romantiek	Warner Bros. Nederland NV
	Santiago	1956	USA	avontuur	Warner Bros. Nederland NV
3	Arrivederci Roma	1957	USA/Italië	drama/musical/ romantiek	MGM Film NV
	Perdonami!	1952	Italië	drama	Standaard Films NV
4	Natloi betalt	1957	Denemarken	drama	Corona Film
	Top gun	1955	USA	western	Nova film
	Battle cry	1955	USA	drama/romantiek/ oorlog	Warner Bros. Nederland NV
5	The great Dictator	1940	USA	komedie/drama/oorlog	Nederland Film, Nova Film
	Anna	1951	Italië	drama	Centrafilm
6	Le schiave di cartagine	1957	Italië	drama	Standaard Films NV
	Rebel in town	1956	USA	western	Nova film
	L'impero del solle	1955	Italië	documentaire/musical/ kort	Standaard Films NV
7	Der Artz von Stalingrad	1958	Duitsland	drama/romantiek/ oorlog	Lumina Film
	Robbers roost	1955	USA	western	Nova film
	De rondedans	1950	Frankrijk	drama/romantiek	Columbia International Films, Corona Film
8	Monpti	1957	Duitsland		Filmex NV
	The three musketeers	1948	USA	actie/avontuur/drama	MGM Film NV
9	El Hakim	1957	Duitsland	drama	Standaard Films NV
	The scarlet spear	1954	USA	avontuur	Nova film
	High noon	1952	USA	drama/western	Centrafilm
10	Lemmy Caution incognito	1958	Frankrijk	misdaad	Nederland NV
	Sitting bull	1954	USA	western	Nova film
	An der schönen blauen Donau	1955	Oostenrijk	komedie/musical/ romantiek	Gofilex NV

Programmering Bioscoop Irene**1951**

Week	Titel	Jaar	Land	Genre	Distributeur
1	Our very own	1950	USA	drama	RKO Radio film
2	Captain Horatio Hornblower	1951	USA	actie/avontuur/drama	Warner Bros. Nederland NV, HAFBO
3	The clouded yellow	1951	GB	misdaad/drama/ mysterie	Eagle Lion Film
4	Highway 301	1950	USA	misdaad/drama/film- noir	Warner Bros. Nederland NV
	Song of Arizona	1946	USA	actie/muziek/western	Centrafilm

5	Das kind der Donau	1950	Oostenrijk	musical	Actueel Film NV
6	The killers	1946	USA	misdaad/drama/film-noir	Universal International Films Nederland NV
	Twilight on the Rio Grande	1947	USA	actie/avontuur/drama	Centrafilm
7	Lilli Marlene	1951	GB	drama	Nova film
	Home in Oklahoma	1946	USA	western	Centrafilm
8	The woman in question	1950	GB	mysterie	Eagle Lion Film
	Last frontier uprising	1947	USA	western	Centrafilm
9	Strangers on a train	1951	USA	misdaad/film-noir/thriller	Warner Bros. Nederland NV
	Rainbow over Texas	1946	USA	western	Centrafilm
10	Dédée d'anvers	1948	Frankrijk	drama/film-noir	Columbia international Films NV, Splendal Film
	In old California	1942	USA	western	Centrafilm

1953

Week	Originele titel	Jaar	Land	Genre	Distributeur
1	The black cat	1941	USA	horror/komedie/mysterie	Universal International Films Nederland NV
	England spiel	1947	USA	actie/avontuur/drama	Nederlands Fox Film Corp. NV
	Destination Moon	1950	USA	avontuur/drama/sci-fi	Eagle Lion film
2	The desert rats	1953	USA	actie/avontuur/drama	Nederlands Fox Film Corp. NV
	The foxes of Harrow	1947	USA	drama	Nederlands Fox Film Corp. NV
	Willie comes marching home	1950	USA	komedie/oorlog	Nederlands Fox Film Corp. NV
3	Street corner	1953	GB	drama	Rank Film
	Call northside 777	1948	USA	misdaad/drama/film noir	Nederlands Fox Film Corp. NV
	You're in the navy now	1951	USA	komedie/oorlog	Nederlands Fox Film Corp. NV
4	Rawhide	1951	USA	western/drama/romantiek	Nederlands Fox Film Corp. NV
	Gatan	1949	Zweden	drama	Meteor Film NV
	Praterbuben	1946	Oostenrijk	musical/komedie/avontuur	Lumina Film
5	Abbott and Costello meet Captain Kidd	1952	USA	avontuur/komedie/musical	Warner Bros. Nederland NV
	the purple heart	1944	USA	drama/geschiedenis/oorlog	Nederlands Fox Film Corp. NV
6	Thunder bay	1953	USA	avontuur/drama	
	The miracle of our lady Fatima	1952	USA	drama	Warner Bros. Nederland NV
	The mysterious poacher	1950	GB	avontuur/familie	Kinotechniek NV
7	Casque d'or	1952	Frankrijk	misdaad/drama/romantiek	Meteor Film NV
	Slattery's hurricane	1949	USA	drama/actie/avontuur	Nederlands Fox Film Corp. NV

	20 jaar op wacht		USA	Laurel en Hardy	
8	Det Sande ansigt	1951	Denemarken	misdaad	Meteor Film NV
	In de voetstappen van de rode Pimpernel			jeugd	
9	Don't bother to knock	1952	USA	drama/thriller	Nederlands Fox Film Corp. NV
	Titanic	1953	USA	drama/geschiedenis/romantiek	Nederlands Fox Film Corp. NV
	Donald Duck's festival		USA		
10	Tarzan and the she-devil	1953	USA	actie/avontuur	RKO Radio Films
	Broken arrow	1950	USA	drama/romantiek/western	Nederlands Fox Film Corp. NV
	Schneewittchen und die sieben Zwerge	1939	Duitsland	familie/fantasie	Centrafilm

Programmering Schouwburg Bioscoop

1951

Week	Titel	Jaar	Land	Genre	Distributeur
1	Die vier im Jeep	1951	Duitsland	drama	Universal Film agency
2	GEPROLONGEERD	1951			
3	The seventh veil	1946	GB	drama/muziek	Eagle Lion Film
	Pinocchio	1940	USA	animatie/avontuur/drama	RKO Radio Film NV
4	The Men	1950	USA	drama	Nova film
	Tischlein deck Dich, Esel streck dich, Knüppel aus dem sack	1938	Duitsland	sprookje	Centrafilm
5	Happy go lovely	1951	GB	komedie/musical/romantiek	Nova film
6	Breakthrough	1950	USA	oorlog/drama	WarnerBros. Nederland NV
	Dornröschen	1936	Duitsland	sprookje	Centrafilm
7	Dallas	1950	USA	western	Warner bros. Nederland NV
	Bambi	1942	USA	animatie/drama/familie	RKO Radio Film NV
8	White corridors	1951	GB	drama	Eagle Lion Film
	Der gestiefelte Kater	1935	Duitsland	sprookje	Centrafilm
9	The second woman	1950	USA	drama/film-noir/mysterie	Nova film
	Hänsel und Gretel	1940	Duitsland	sprookje	Centrafilm
10	The prince who was a thief	1951	USA	avontuur	Universal International Films Nederland NV
	Rumpelstilzchen	1940	Duitsland	sprookje	Centrafilm

1953

Week	Originele titel	Jaar	Land	Genre	Distributeur
1	I confess	1953	USA	misdaad/thriller	Warner Bros. Nederland NV
	Night and day	1946	USA	biografie/drama/musical	MPEA
	Sans familie	1958	Frankrijk	drama	Nederland NV
2	No sad songs for me	1950	USA	drama	Europa film NV
	Boefje	1939	Nederland	misdaad	City film NV

3	Spellbound	1945	USA	film nor/mysterie/ romantiek	Meteor Film
	Possessed	1947	USA	misdaad/drama/ film noir	MPEA
	Riders of the new forest	1948	GB	jeugd	Kinotechniek NV
4	Because of you	1952	USA	drama/romantiek	Universal International Films Nederland NV
	Manina, la fille sans voiles	1952	Frankrijk	romantiek/avontuur	Corona film
5	Titanic	1953	USA	drama/geschiedenis/ romantiek	Netherlands Fox film Corp. NV
	Herz der Welt	1952	Duitsland	biografie/drama	Meteor Film nv
6	Viva Zapata	1952	USA	biografie/drama/ geschiedenis	Netherlands Fox film Corp. NV
	Fröken Julie	1951	Zweden	drama/romantiek	
7	Mississippi Gambler	1953	USA	romantiek/avontuur	Universal International Films Nederland NV
	This above all	1942	USA	drama/romantiek/oorlog	Netherlands Fox film Corp. NV
8	Thunderbirds	1952	USA	drama/romantiek/ oorlog	Centrafilm
	La nuit de décembre	1939	Frankrijk		Centrafilm
9	The golden blade	1953	USA	avontuur	Universal International Films Nederland NV
	Ave maria	1936	Duitsland	drama/muziek	Express film, Lumina Film
10	Intermezzo: a love story	1939	USA	romantiek/drama	Loet C. Barnstijn Standaard Films, City film NV, Meteor Film NV
	Trek to Mashomba	1951	GB	documentaire	Kinotechniek NV
	Die drei-groschen-oper	1931	Duitsland	komedie/drama/ musical	Warner Bros. Nederland NV

Programmering City Theater

1955

Week	Titel	Jaar	Land	Genre	Distributeur
1	The divided heart	1954	GB	drama	Rank film
	Beau hunks	1931	USA	komedie	MGM, Meteor, Express film
	Doctor in the house	1954	GB	komedie	Rank film
	Leave her to heaven	1945	USA	drama/thriller/film-noir	Netherlands Fox Film Corp. NV
2	Les impures	1955	Frankrijk	drama	City Film NV
	Our California way	1946	USA	muziek/western	Centrafilm
	Pane, amore e fantasia	1953	Italië	komedie/romantiek	DLS Film Holland
3	Feuerwerk	1954	Duitsland	komedie/musical/ romantiek	Centrafilm
	Riso Amaro	1949	Italië	drama	Centrafilm
4	The purple plain	1954	GB	avontuur/drama/oorlog	Rank film
	Swiss Miss	1938	USA	komedie	Splendal film
	The Glenn Miller Story	1953	USA	biografie/drama/muziek	Universal International Films Nederland NV

5	Marchandes d'illusions	1954	Frankrijk	drama	Splendal film
	Chuk i gek	1953	SU	komedie/drama	Centrafilm
	La soupe à la Grimace	1955	Frankrijk	drama	Splendal film
	In einer kleinen Konditorei	1930	Duitsland	drama/romantiek	Tuschinski
6	Das licht der Liebe	1954	Oostenrijk	drama	Centrafilm
	Nevada city	1941	USA	actie/avontuur/muziek	Centrafilm
	Les enfants de l'armour	1953	Frankrijk	drama	Splendal film
7	The robe	1953	USA	drama/geschiedenis	Netherlands fox film corp. NV
	Fisherman's warf	1939	USA	avontuur/drama/muziek	RKO Radio films NV/Express film
	From here to eternity	1953	USA	drama/romantiek/oorlog	Europa Film NV
8	Am Anfang war es sünde	1954	Duitsland	drama	City Film NV
	Keep 'em flying	1941	USA	komedie/muziek/oorlog	Nova Film
	Spellbound	1945	USA	film-noir/mysterie/romantiek	Actueel film NV/Meteor Film NV
9	Désirée	1954	USA	biografie/drama/romantiek	Netherlands Fox Film Corp. NV/Meteor Film NV
	2x2=2		USA	komedie	
	Rebecca	1940	USA	drama/mysterie/thriller	Nederland NV/Meteor Film NV
10	La neige était sale	1954	Frankrijk	drama	Splendal Film
	The man from Oklahoma	1945	USA	actie/musical/romantiek	Centrafilm
	Riso Amaro	1949	Italië	drama	Centrafilm

1957

Week	Titel	Jaar	Land	Genre	Distributeur
1	Love me tender	1956	USA	western	Netherlands Fox Film Corp. NV
	The Tall men	1955	USA	actie/avontuur/drama	Netherlands Fox Film Corp. NV
	George in civvy street	1946	GB	komedie	Corona film
	Désirée	1948	USA	biografie/drama/romantiek	Netherlands Fox Film Corp. NV, Meteor Film NV
2	The battle of the river Plate	1956	GB	actie/avontuur/drama	Rank Film
	Hands across the border	1944	USA	western	Centrafilm
	The Phoenix city story	1955	USA	misdaad/drama/film noir	City film NV
3	International police a.k.a Interpol	1957	GB	Misdaad/thriller/drama	Columbia International Films NV
	Painted hills	1951	USA	familie/western	MGM film NV
	Driver dagg, faller regn	1946	Zweden	drama/romantiek	Meteor Film NV
4	Congo crossing	1956	USA	avontuur/drama	Universal International Films Nederland NV
	Red sundown	1956	USA	western	Universal International Films Nederland NV
	Naughty nineties	1945	USA	komedie/misdaad/romantiek	Universal International Films Nederland NV
	Le fruit defendu	1952	Frankrijk	drama	Splendal film

5	Night passage	1957	USA	western	Universal International Films Nederland NV
	Captain Lightfoot	1955	USA	avontuur/drama/ geschiedenis	Universal International Films Nederland NV
	Casque d'or	1952	Frankrijk	misdaad/drama/ romantiek	Meteor Film NV
6	The count of Monte Cristo	1934	USA	actie/avontuur/ drama	Animex
	Fortune carrée	1955	Italië/Frankrijk	avontuur	Meteor Film NV
	White feather	1955	USA	geschiedenis/ western	Netherlands fox Film Corp. NV
7	GEPROLONGEERD(MONT E CRISTO)				
	Paris, Palace hôtel	1956	France	komedie/ romantiek	Meteor Film NV
	Heart of the golden west	1952	USA	western	Centrafilm
	Port Afrique	1956	GB	drama/mysterie/ romantiek	Columbia International Films NV
8	Un Condamné à mort s'est échappé	1956	Frankrijk	drama/thriller/ oorlog	DLS Film Holland
	Calle Mayor	1956	Spanje	drama	DLS Film Holland
	Ride 'm cowboy	1942	USA	komedie/western/ musical	Universal International Films Nederland NV, HAFBO
	Seven brides for seven brothers	1954	USA	komedie/drama/ musical	MGM film NV
9	August der halbstarke	1957	Oostenrijk	komedie	Columbia International Films NV
	Human desire	1954	USA	drama/film-noir/ romantiek	Europa Film NV
	King of the cowboys	1943	USA	western	Centrafilm
10	House of secrets	1956	GB	misdaad/drama	Rank Film
	Doctor at large	1957	GB	komedie	Rank film
	Son of Lassie	1945	USA	drama/familie	MGM Film NV, City Film NV
	To hell and back	1955	USA	actie/biografie/ drama	Universal International Films Nederland NV

1958

Week	Originele titel	Jaar	Land	Genre	Distributeur
1	Cowboy	1958	USA	western	Columbia International Films NV
	Bitter victory	1957	Frankrijk/ USA	drama/oorlog	Columbia International Films NV
	Driver dagg, faller regn	1946	Zweden	drama/romantiek	Meteor film NV
2	Le désert de Pigalle	1958	Frankrijk	drama	DLS Film Holland
	Bonnie Scotland	1935	USA	komedie	MGM film NV
	Star of India	1954	Italië/GB	avontuur/ romantiek	DLS Film Holland
	The way to the gold	1957	USA	avontuur/misdaad /drama	Netherlands Fox Film Corp. NV

3	No time to die	1958	GB	drama/oorlog	Columbia International Films NV
	The challenge of Rin Tin Tin	1957	USA	western	Columbia International Films NV
	Son of Sinbad	1955	USA	actie/avontuur/ fantasie	RKO Radio Films NV
4	Dorp aan de rivier	1958	Nederland	drama	DLS Film Holland
	Sierra Baron	1958	USA	western	Netherlands Fox Film Corp. NV
5	Petersburge Nächte	1935	Duitsland	drama	City Film NV
	Laurel en Hardy als rumberidders		USA	komedie	
	Tösen från Stormyrtorpet	1947	Zweden	romantiek	Meteor Film NV
6	Retour de Manivelle	1957	Frankrijk	drama	Rank film
	Jack Slade	1953	USA	western	RKO Radio Films NV
	Ali Baba and the 40 thieves	1944	USA	avontuur/fantasie/ romantiek	Universal International Films Nederland NV
	Les clandestines	1954	Frankrijk	drama/misdaad	HAFBO
7	A night to remember	1958	GB	actie/drama/ geschiedenis	Rank film
	The singing musketeer	1939	USA	actie/avontuur/ komedie	Netherlands Fox Film Corp. NV
	Cole younger-gunfighter	1958	USA	western	City Film NV
8	The lawless breed	1953	USA	actie/biografie/ western	Universal International Films Nederland NV
	Love slaves of the amazone	1957	USA	avontuur	Universal International Films Nederland NV
	Quax in Afrika	1947	Duitsland	komedie	HAFBO
	Border River	1954	USA	western	Universal International Films Nederland NV
9	Bimbo the Great	1958	Duitsland	drama	City Film NV
	Ali Baba and the 40 thieves	1944	USA	avontuur/fantasie/ romantiek	Universal International Films Nederland NV
	Driver dagg faller regn	1946	Zweden	drama/romantiek	Meteor Film NV
10	Gunman's walk	1958	USA	western	Columbia International Films NV
	Au nom de la loi	1932	Frankrijk	misdaad/drama	Filma
	Moeder wat een klap		USA	komedie	
	The golden virgin	1957	GB	drama	Columbia International Films NV

Programmering Metropole Theater

1957

Week	Titel	Jaar	Land	Genre	Distributeur
1	While the city sleeps	1956	USA	misdaad/drama/ film-noir	RKO Radio Films NV
	Texas Lady	1955	USA	western	RKO Radio Films NV
	Roma ore 11	1952	Frankrijk	drama	RKO Radio Films NV

2	Der Hauptmann und sein Held	1955	Duitsland	komedie/drama	Centrafilm
	South of Caliente	1951	USA	actie/muziek/ western	Centrafilm
	Il mondo le Condanna	1952	Italië	drama	Centrafilm
3	The French line	1954	USA	komedie/musical/ romantiek	RKO Radio Films NV
	Hans Christian Andersen	1952	USA	biografie/familie/ musical	RKO Radio Films NV
	Susan slept here	1954	USA	komedie/drama	RKO Radio Films NV
4	Du mein stilles Tal	1955	Duitsland	drama	Centrafilm
	Dakota	1945	USA	komedie/western	Centrafilm
	Ogift fader sökes	1953	zweeden	drama	Centrafilm
5	Bundle of joy	1956	USA	komedie/musical	RKO Radio Films NV
	Tennessee's Partner	1955	USA	western	RKO Radio Films NV
	Sudden fear	1952	USA	Film-noir/thriller	RKO Radio Films NV
	The grapes of wrath	1940	USA	drama	Netherlands Fox Film Corp. NV
6	Ewiger Walzer	1954	Duitsland	biografie/drama	Centrafilm
	Man with the steel whip	1954	USA	romantiek/ western	Centrafilm
	Sands of Iwo Jima	1949	USA	actie/drama/ oorlog	Centrafilm
7	Unholy wife	1957	USA	misdaad/drama	RKO Radio Films NV
	De koning der veedieven				RKO Radio Films NV
	The Egyptian	1954	USA	drama/ geschiedenis	Netherlands Fox Film Corp. NV
8	Die Christel von der Post	1956	Duitsland	komedie/misdaad/ romantiek	Centrafilm
	Persiane Chiuse	1950	Italië	drama	Centrafilm
	Under the mexicali stars	1950	USA	western	Centrafilm
	Zehn kleine Negerlein	1954	Duitsland	familie/fantasie/ musical	Centrafilm
9	GEPROLONGEERD(CHRISTEL)				
	La Red	1953	Mexico	drama	Centrafilm
	Brimstone	1949	USA	western	Centrafilm
	GEPROLONGEERD(ZEHN KLEINE)				
	Jeunes marié	1953	Frankrijk	komedie/drama	Splendal film
10	Carnival Story	1954	USA	drama	RKO Radio Films NV
	Silver lode	1954	USA	western	RKO Radio Films NV
	The Flying tigers	1942	USA	actie/drama/ oorlog	Centrafilm

1958

Week	Originele titel	Jaar	Land	Genre	Distributeur
1	Der falsche Adam	1955	Duitsland	komedie	HAFBO
	Tuntematon solitas	1955	Finland	drama/oorlog	HAFBO
	The Lion hunters	1951	USA	avontuur	Centrafilm

2	Die Halbstarken	1956	Duitsland	drama/thriller	Rio Films
	The shanghai story	1954	USA	actie/drama/thriller	Centrafilm
	Lawless range	1935	USA	western	Habé Film NV
3	Escapade in Japan	1957	USA	avontuur/familie	RKO Radio Films NV
	Joan of Arc	1948	USA	biografie/drama/ geschiedenis	RKO Radio Films NV
	Mohawk	1956	USA	avontuur/ romantiek/western	RKO Radio Films NV
4	Bells of Rosarita	1945	USA	western	Centrafilm
	Du bist musik	1956	Denemarken	komedie/musical	Centrafilm
	Battle zone	1952	USA	oorlog	Centrafilm
	Apache Rose	1947	USA	western	Centrafilm
5	Ich war ihm hörig	1958	Duitsland	drama	HAFBO
	Minuit... Quai de bercy	1953	Frankrijk	misdad	HAFBO
	Beau hunks	1931	USA	komedie	MGM Film NV
6	GEPROLONGEERD (HÖRIG)				
	Ogift fader sökes	1953	Zweden	drama	Centrafilm
	Maverick Queen	1956	USA	western	Centrafilm
7	The brave one	1957	USA	drama/familie	RKO Radio Films NV
	The window	1949	USA	drama/film-noir/ thriller	RKO Radio Films NV
	The lusty men	1952	USA	actie/drama/ western	RKO Radio Films NV
8	Les fanatiques	1957	Frankrijk	drama/thriller	HAFBO
	Du bist musik	1956	Denemarken	komedie/musical	Centrafilm
	Fy og Bi paa eventyr	1955	Denemarken	komedie	Centrafilm
	Heideschulmeister uwe Karsten	1954	Duitsland	drama/romantiek	Filmtrust NV
	Rosen für Bettina	1956	Duitsland	drama/muziek	Filmtrust NV
	The gay ranchere	1948	USA	actie/avontuur/ muziek	Centrafilm
10	Miraculous journey	1948	USA	avontuur	Columbus International Films NV
	The blue veil	1951	USA	drama	RKO Radio Films NV
	Treasure of Pancho villa	1955	USA	romantiek/western	RKO Radio Films NV
	Tension at Table Rock	1956	USA	drama/western	RKO Radio Films NV

Programmering Asta Theater

1958

Week	Titel	Jaar	Land	Genre	Distributeur
1	Pal Joey	1957	USA	drama/muziek/ romantiek	Columbia International Films NV
	Abbott and Costello meet the Keystone Kops	1955	USA	komedie	Universal International Films Nederland NV
	L'amant de Lady Chatterly	1955	Frankrijk	drama	Columbia International Films NV

2	Windom's way	1957	GB	drama	Rank film
	Hamlet	1948	GB	drama	Eagle Lion Film
3	Nasser Asphalt	1958	Duitsland	drama/thriller	City Film NV
	Spare a copper	1941	GB	komedie/musical	Rank film
	Les espions	1957	Frankrijk	drama	City Film NV
4	Le desordre et la nuit	1958	Frankrijk	misdaad/thriller/ romantiek	City Film NV
	Skull and Krown	1935	USA	actie/avontuur/ romantiek	Splendal film
5	The bridge on the river Kwai	1957	GB	avontuur/drama/ oorlog	Columbia International Films NV
6	GEPROLONGEERD(THE BRIDGE)				
	Abbott and Costello lost in Alaska	1952	USA	komedie/avontuur	Universal International Films Nederland NV
7	GEPROLONGEERD(THE BRIDGE)				
	Son of Lassie	1945	USA	drama/familie	MGM film NV/ City Film NV
8	GEPROLONGEERD(THE BRIDGE)				
	Great guns	1941	USA	komedie/romantiek /oorlog	Express film
9	Mon oncle	1958	Frankrijk	komedie	HAFBO
10	A time to love and a time to die	1958	USA	drama/romantiek/ oorlog	Universal International Films Nederland NV
	Abbott and Costello go tot Mars	1953	USA	komedie/sci-fi/ fantasie	Universal International Films Nederland NV
	Hamlet	1948	GB	drama	Eagle Lion Film

Bijlage tabel

Per bioscoop het aantal films per productiejaar in 1951

	1932	1935	1936	1937	1938	1940	1941	1942	1944	1946	1947	1948	1949	1950	1951
Alhambra Theater				1					1		2	1	2	3	2
Cinema Palace	1						1					1		6	3
Bioscoop Irene								1		4	2	1		4	4
Schouwburg-bioscoop		1	1		1	3		1		1				4	5

Per bioscoop het aantal films per productiejaar in 1955

	1930	1931	1938	1939	1940	1941	1942	1944	1945	1946	1949	1951	1952	1953	1954	1955	
Alhambra Theater															1	2	8
Cinema Palace							1	1				3	1	4	1	3	
City Theater	1	1	1	1	1	2			3	1	2			6	7	2	

Per bioscoop het aantal films per productiejaar in 1957

	1919	1934	1940	1942	1943	1944	1945	1946	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Alhambra Theater																1	4	5
Cinema Palace	1					1			1		2	1	1		1	4	4	4
City Theater		1		1	1	1	2	1	1				3		2	6	9	4
Metropole Theater			1	1			1			2	2	1	4	3	9	4	4	1

Per bioscoop het aantal films per productiejaar in 1958

	1993	1999	1999	1999	1999	1999	1999	1999	1999	1999	1999	1999	1999	1999	1999	1999	1999	1999	1999	
	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	
	1	2	5	9	0	1	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	6	
Alhambra Theater																			6	6
Cinema Palace					1					1		1	1	2		2	5	3	6	3
City Theater		1	2	1			2		2	2					2	3			6	9
Metropole Theater	1		1				1		1	2	1		2	2	2	2	4	7	3	1
Asta Theater			1		2		1			2				1	1		2		7	4